

7 වැනි පරිච්ඡේදය

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

උද්ධමනයෙහි සිදු වූ ශීඝ්‍ර පහළ යෑමේ තත්ත්වය තුළ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2009 වසරේදී සිය මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ලිහිල් කළේය. පසුගිය වසර කිහිපය මුළුල්ලෙහි අනුගමනය කරන ලද දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්තියෙහි ප්‍රතිඵලයක් මෙන්ම ජාත්‍යන්තර භාණ්ඩ මිල ගණන් අඩුවීම හේතුවෙන් උද්ධමනයෙහි මෙම පහළ යාම උදාකරගත හැකිවිය. ගෝලීය ආර්ථික පසුබෑම සහ දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි පැවති සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ පොලී අනුපාතික හේතුවෙන් බලපෑමට ලක් වූ දේශීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් දිරිගැන්වීම මෙම ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයෙහි අරමුණ විය. ඒ අනුව, සහභාගීත්ව ආයතන විසින් මාසික සීමාව ඉක්මවා ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් ලබාගැනීමේදී අයකරනු ලැබූ දණ්ඩන පොලී අනුපාතිකය 2009 ජනවාරි මස සිට අඩු කරන ලද අතර, මැයි මසදී මෙම අනුපාතිකය ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය සමග සමාන කරන ලදී. ඒ අතරම, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් ලබාගැනීමේදී පැවති සීමා ඉවත් කරන ලද අතර, ඒ අනුව ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව යළි ස්ථාපනය කරනු ලැබීය. මේ සමගම ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතික 2009 වසර තුළ පිළිවෙළින් සියයට 7.50 සහ සියයට 9.75 දක්වා අඩු කිරීම තුළින් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික විශාල වශයෙන් අඩු කිරීම සඳහා ප්‍රබල සංඥාවක් ලබාදෙන ලදී. ඉහළ උද්ධමන පරිසරයක් තුළදී මුදල් ප්‍රසාරණය මැඩ පැවැත්වීම සඳහා කෙටිකාලීනව වඩාත් ඵලදායී උපායමාර්ගයක් වශයෙන් සලකන ලද මහ බැංකුවේ

සංචිත මුදල් නිකුතුව සෘජුවම පාලනය කිරීමේ ක්‍රමෝපායයෙහි සිට, උද්ධමනය ශීඝ්‍රයෙන් අඩුවීමත් සමග පොලී අනුපාතික ස්ථායීතාව පිළිබඳ වැඩි වැදගත්කමක් ඇති කෙරෙන පරිදි ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව වෙත යළි යොමු වීමට මහ බැංකුවට හැකි විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික වෙනස් කිරීම තුළින් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳව මහ බැංකුවේ ස්ථාවරය වඩාත් සඵල ලෙස සංඥා කිරීමට මහ බැංකුවට හැකි විය.

දේශීය හා විදේශීය වශයෙන් 2009 වසරේ පැවති දැඩි අභියෝගාත්මක පරිසරයක් තුළ දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි රුපියල් ද්‍රවශීලතාව කළමනාකරණය කිරීම සහ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ස්ථායීතාව පවත්වා ගැනීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් කාලීන ක්‍රියාමාර්ග රැසක් ගනු ලැබීය. කැලඹිලිකාරී විදේශීය ආර්ථික පරිසරය මධ්‍යයේ වසරේ පළමු කාර්තුව තුළ රටින් පිටතට විශාල වශයෙන් ප්‍රාග්ධනය ගලායෑම හේතුවෙන් විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළ ඉහළ උච්චාවචනයන් ඇතිවීම වැළැක්වීම සඳහා වෙළෙඳපොළට විදේශ විනිමය සැපයීමට මහ බැංකුවට සිදු විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වෙළෙඳපොළෙහි රුපියල් ද්‍රවශීලතා හිඟයක් ඇති විය. විවට වෙළෙඳපොළෙහි කටයුතු තුළින් මෙන්ම සියලුම රුපියල් තැන්පතුවලට අදාළ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය තවදුරටත් අඩු කිරීම මඟින් අවශ්‍ය රුපියල් ද්‍රවශීලතාව වෙළෙඳපොළට නිකුත් කරමින් මහ බැංකුව ඊට කඩිනමින් ප්‍රතිචාර දැක්වීය. කෙසේ වුවද, අභ්‍යන්තර අර්බුදය අවසාන

විමෝන් පසු කාලය තුළ විශාල වශයෙන් රට තුළට පැමිණි විදේශ විනිමය මහ බැංකුව විසින් මිලදී ගනු ලැබීම හේතුවෙන්, 2009 ජුනි මස පටන් මුදල් වෙළෙඳපොළ තුළ ද්‍රවශීලතා අතිරික්තයක් ඇති විය. අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු සිදු කරනු ලැබීය. විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු සිදු කිරීම සඳහා මහ බැංකුව සතුව රජයේ සුරැකුම්පත් ප්‍රමාණවත්ව නොතිබීම හේතුවෙන්, මහ බැංකු සුරැකුම්පත් සහ විදේශ විනිමය හුවමාරු ගිවිසුම්¹ (foreign exchange swaps) වැනි විකල්ප උපකරණ හඳුන්වා දීම ද සිදු විය.

මුදල් සමස්තයන් ඉලක්ක කිරීමේ රාමුවක් තුළ සිය මුදල් ප්‍රතිපත්තිය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කළ මහ බැංකුව, ආර්ථිකයේ සිදු වූ වෙනස්කම් සැලකිල්ලට ගෙන “2009 සහ ඉදිරිය සඳහා මුදල් හා මූල්‍ය අංශ ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්ම” මගින් ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලැබූ මුදල් ඉලක්ක සංශෝධනය කරනු ලැබීය. 2009 පෙබරවාරි මාසයේ දී ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු කිරීම, උද්ධමනය ශීඝ්‍රයෙන් පහළ යෑම සහ දේශීය ආර්ථික කටයුතු මන්දගාමී වීම යනාදිය හේතුවෙන් මුදල් සමස්ත සඳහා වන ඉලක්ක සංශෝධනය කිරීම අවශ්‍ය විය. ප්‍රධාන වශයෙන් 2008 අවසාන කාර්තුව තුළ දී ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය වෙනස් කිරීමෙන් ඇති වූ පාදක බලපෑම හේතුවෙන් වසරේ පළමු කාර්තු තුළ සංචිත මුදල් සංකෝචනය වෙමින් පැවතියද, අවසාන කාර්තුව තුළදී සංචිත මුදල්වල ප්‍රසාරණය වීම ආරම්භ විය. ඊට අමතරව, මහ බැංකුව විසින් රජයට සපයන ලද ශුද්ධ ණය වැඩිවීමද 2009 අවසාන කාර්තුවේ දී සංචිත මුදල් වැඩිවීමට බලපාන ලදී. සංචිත මුදල්වල වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධන වේගය සංශෝධිත මුදල් වැඩසටහනේ සඳහන් ඉලක්කගත මට්ටම තුළ පවත්වා ගැනීමට හැකි වූ අතර, පුළුල් මුදල්ගි වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධනය ඉලක්කගත අගයට වඩා මදක් ඉහළින් පැවතිණි.

ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අඩු කිරීම අනුව කිසියම් කාල පරාසයක් සහිතව වුවද, වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ද අඩු විය. අඩු පොලී අනුපාතික පරිසරයක් පැවතියද, ගෝලීය මූල්‍ය සහ ආර්ථික

අර්බුදය මධ්‍යයේ පැවති අවිනිශ්චිතතා හමුවේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් මන්දගාමී වීම හේතුවෙන් ණය සඳහා ඉල්ලුම අඩුවීම සහ අක්‍රීය ණය ඉහළයාම හේතුවෙන් ණය සැපයීමේදී බැංකු විසින් අනුගමනය කරනු ලැබූ සුපරික්ෂාකාරී ප්‍රවේශය නිසා, 2009 දී පෞද්ගලික අංශයට සපයන ලද ණයෙහි අඩුවීමක් වාර්තා විය. කෙසේ වුවද, වසර අවසාන කාලය තුළ පෞද්ගලික අංශයට සපයනු ලබන ණය නිරපේක්ෂ වශයෙන් වැඩි වෙමින් පැවතිණි. ව්‍යාපාරික විශ්වාසය ඉහළ යාම හා ගෝලීය ආර්ථික පරිසරය යථා තත්ත්වයට පත්වීම තුළින් ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ යහපත් අපේක්ෂා ඇතිවීම සහ අඩු පොලී අනුපාතික ව්‍යුහයේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් 2010 වසර තුළදී පෞද්ගලික අංශයට සපයනු ලබන ණයෙහි වර්ධනයක් සිදුවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. කෙසේ වුවද, 2009 වසර තුළදී රජයේ ණය ගැනීමේ අවශ්‍යතාව ඉහළ යෑමත් සමග රාජ්‍ය අංශය වෙත සපයන ලද ණය විශාල වශයෙන් වැඩි විය.

7.2 මුදල් ප්‍රතිපත්තිය

උද්ධමනයෙහි ඇති වූ සතුටුදායක වර්ධනයන් මෙන්ම හිතකර උද්ධමන පෙර දැක්ම හේතුවෙන් 2009 වසර තුළදී මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය තවදුරටත් ලිහිල් කිරීමට මහ බැංකුවට හැකි විය. ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම තුළින් අරමුදල් ලබා ගැනීමේදී මසකදී භාවිතා කළ හැකි උපරිම වාර ගණන ඉක්මවූ විට සහභාගීත්ව ආයතන සඳහා බලපැවැත්වෙන සහ අන්තර් බැංකු පොලී අනුපාතික සඳහා සඵල ඉහළ සීමාවක් ලෙස ක්‍රියා කළ 2007 නොවැම්බර් හඳුන්වා දුන් දණ්ඩන පොලී අනුපාතිකය, 2009 අප්‍රේල් වන විට සියයට 19 සිට 13 දක්වා ක්‍රමයෙන් අඩුකරන ලද අතර, එය 2009 මැයි මාසයේදී සම්පූර්ණයෙන් ඉවත් කරන ලදී. තවද, ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය 2009 වසර තුළදී පියවර කිහිපයකින් සියයට 9.75 ක් දක්වා පදනම් අංක 225 කින් පහත දමන ලදී. මේ අතර, පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවේ පහත සීමාව වන ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අනුපාතිකය ද 2009 වසර තුළදී පියවර කිහිපයකින් සියයට 7.50 ක් දක්වා පදනම් අංක 300 කින් අඩු කරන ලදී. තවද, දේශීය වෙළෙඳපොළ තුළ ණය ලබාගැනීමේ වාතාවරණය දියුණු කිරීමේ අරමුණින්, පෙර පනවා තිබූ විවක්ෂණශීලී ක්‍රියාමාර්ගයන් කිහිපයක් ද ක්‍රමයෙන් ඉවත් කරන ලදී. 2004 දී මෝටර් රථ වාහන ආනයනය කිරීම සඳහා ණයවර ලිපි විවෘත කිරීමේදී සියයට 100 ක් ලෙස පනවා තිබූ ආන්තික තැන්පතු අවශ්‍යතාව, 2008 ඔක්තෝබර් මසදී සියයට

1. විදේශ විනිමය හුවමාරුවකදී යම් මූලික දිනක එක් විනිමයකට එරෙහිව තවත් විනිමයක් මිලදී ගැනීම සහ, නිශ්චිත අනාගත දිනක එම ගනුදෙනුව ආපසු හැරවීමත් අදහස් වේ. මෙය, ඇප ලෙස භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙනුවට විදේශ විනිමය යොදාගෙන සිදු කරන ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගිවිසුමකට සමාන වේ.

දිනය	වාර්ෂික පොලිය සියයට			
	ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අනුපාතිකය	ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය	ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය	ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු මත පනවා ඇති දේශීය පොලී අනුපාතිකය
2007 පෙබරවාරි 23	10.50	12.00	10.00	
2007 නොවැම්බර් 21	10.50	12.00	10.00	19.00(අ)
2008 ඔක්තෝබර් 13	10.50	12.00	9.25(ආ)	19.00
2008 නොවැම්බර් 25	10.50	12.00	7.75(ඇ)	19.00
2009 ජනවාරි 12	10.50	12.00	7.75	17.00
2009 පෙබරවාරි 11	10.25	11.75	7.75	16.50
2009 පෙබරවාරි 24	10.25	11.75	7.00(ඈ)	16.50
2009 මාර්තු 18	10.25	11.75	7.00	14.75
2009 අප්‍රේල් 22	9.00	11.75	7.00	13.00
2009 මැයි 21	9.00	11.50	7.00	ඉවත් කරන ලදී
2009 ජූනි 16	8.50	11.00	7.00	
2009 සැප්තැම්බර් 11	8.00(ඉ)	10.50(ඉ)	7.00	
2009 නොවැම්බර් 18	7.50	9.75	7.00	

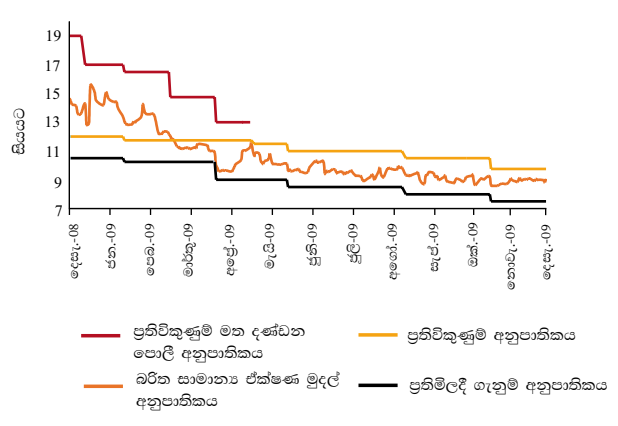
(අ) 2007 දෙසැම්බර් 3 වැනි දින සිට බලපැවැත්වේ. මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) 2008 ඔක්තෝබර් 17 වැනි දිනෙන් ආරම්භ වන සංචිත සතියේ සිට බලපැවැත්වේ.
 (ඇ) 2008 නොවැම්බර් 28 වැනි දිනෙන් ආරම්භ වන සංචිත සතියේ සිට බලපැවැත්වේ.
 (ඈ) 2009 පෙබරවාරි 27 වැනි දිනෙන් ආරම්භ වන සංචිත සතියේ සිට බලපැවැත්වේ.
 (ඉ) ව්‍යාපාරික කටයුතු අවසානයේ සිට බලපැවැත්වේ.

200 දක්වා වැඩි කරන ලදී. මෙය 2009 මාර්තු මාසයේදී නැවත සියයට 100 දක්වා අඩු කිරීමෙන් පසුව 2009 අප්‍රේල් මාසයේදී සම්පූර්ණයෙන් ඉවත් කරන ලදී. මෙයට අමතරව, තෝරාගත් ඇතැම් අත්‍යවශ්‍ය නොවන භාණ්ඩ ආනයනය සඳහා ණයවර ලිපි විවෘත කිරීමේ දී මෙන්ම මෙම භාණ්ඩ ප්‍රතිග්‍රහණයට එරෙහිව ලියවිලියන පදනම මත ආනයනය කිරීමේදී බලපැවැත්වෙන සේ 2008 ඔක්තෝබර් මාසයේදී පනවා තිබූ සියයට 100 ක් වූ ආන්තික අවශ්‍යතාවන් ද 2009 මාර්තු මාසයේදී ඉවත් කරන ලදී.

ගෝලීය ආර්ථික හා මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් දේශීය ආර්ථිකය මත ඇතිවූ අහිතකර බලපෑම අවම කිරීමේ අරමුණින් රුපියල් ද්‍රවශීලතාව ඉහළ නැංවීමට මහ බැංකුව විසින් කටයුතු කරන ලදී. ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රජයේ සුරැකුම්පත් වෙත ලැබී තිබූ විදේශ ආයෝජන ඉවත් කර ගැනීමත් සමඟ විදේශ විනිමය විශාල ප්‍රමාණයක් රටින් පිටතට ගලා ගියේය. මේ හේතුවෙන් විනිමය අනුපාතය මත ඇති වූ පීඩනය අවම කිරීම සඳහා විනිමය වෙළෙඳපොළට විදේශ විනිමය සැපයීමට මහ බැංකුවට සිදු විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දේශීය මුදල් වෙළෙඳපොළෙහි ඇති වූ රුපියල් ද්‍රවශීලතා හිඟය සමනය කිරීම උදෙසා මහ බැංකුවට

ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක්ම ගැනීමට සිදු විය. 2008 අවසාන කාර්තුව තුළ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය පදනම් අංක 225 කින් අඩු කිරීමෙන් පසුව 2009 පෙබරවාරි මාසයේදී එය තවදුරටත් පදනම් අංක 75 කින් සියයට 7 දක්වා අඩු කරමින් මුදල් වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතා හිඟය අවම කිරීම සඳහා රුපියල් බිලියන 9 ක් පමණ මුදා හරින ලදී. මීට අමතරව, වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව වර්ධනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළෙන් රජයේ සුරැකුම්පත් මිලදී ගන්නා ලද අතර, වෙළෙඳපොළට ද්‍රවශීලතාව ලබාදීමට මහ බැංකුව විසින් දෛනික හා කාලීන පදනම් යටතේ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු වල නිරතවන ලදී. තවද, ප්‍රතිවිකුණුම් නිත්‍ය පහසුකම වෙතින් පවත්නා ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය යටතේ අරමුදල් ලබා ගැනීම මත පනවා තිබූ සීමාවන් 2009 මැයි මසදී ඉවත් කරන ලදී. ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් නිත්‍ය පහසුකම යටතේ සහභාගිත්ව ආයතන විසින් මහ බැංකුවෙහි අරමුදල් තැන්පත් කිරීම මත පනවා තිබූ උපරිම සීමාවන් ද ඉවත් කරන ලදී. 2009 ජූනි සිට ද්‍රවශීලතා මට්ටම විශාල වශයෙන් වෙනස් වූ අතර, ඒ අනුව අහිරික්න ද්‍රවශීලතාව කළමනාකරණය කිරීම අභියෝගාත්මක කරුණක් බවට පත්විය. අභ්‍යන්තර අර්බුදය අවසන් වීමත්, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් සම්පස්ථ ණය පහසුකම අනුමත කිරීමත් හේතුවෙන් නැවතත් ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය ඉහළ යාම නිසා 2009 මැයි සිට රජයේ සුරැකුම්පත් වෙත ලැබෙන විදේශ ආයෝජන ඉහළ යන්නට විය. මෙම විදේශ විනිමය ලැබීම් මහ බැංකුව විසින් අවශෝෂණය කිරීමත් සමඟ 2009 දෙවන භාගයේ දී දේශීය වෙළෙඳපොළ තුළ රුපියල් ද්‍රවශීලතාව වර්ධනය විය.

7.1 රූප සටහන බර්ත සාමාන්‍ය ඒකාකූල මුදල් අනුපාතිකය සහ මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික

7

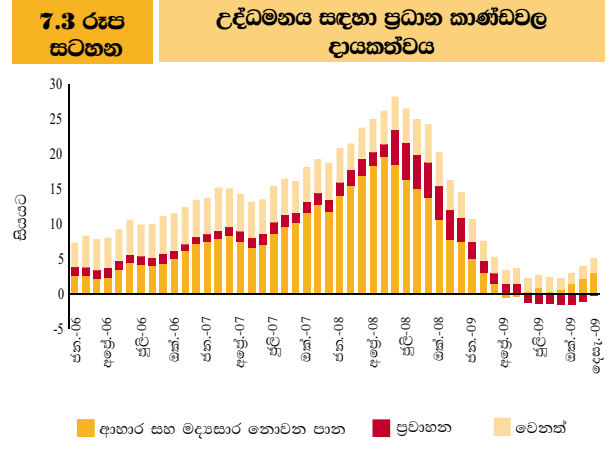
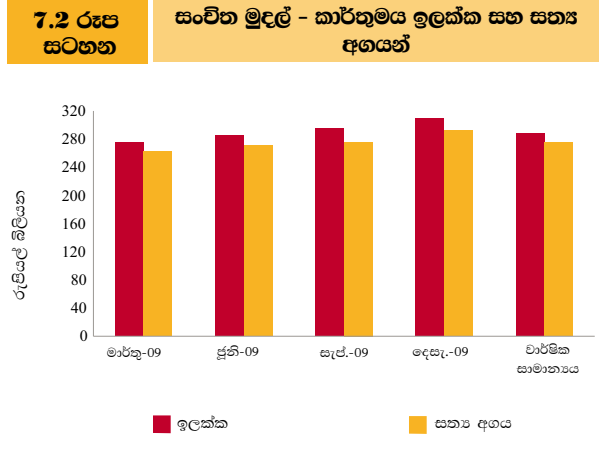
මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

උද්ධමනය ශීඝ්‍රයෙන් අඩුවීමත් සමග ආර්ථික කටයුතු දිරිගැන්වීම සඳහා තම ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික පහත දැමීමට මහ බැංකුවට හැකි වූ අතර, මෙමගින් ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව යළි ස්ථාපිත කිරීමට ද හැකි විය. වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළ පොලී අනුපාතික හා සම්බන්ධ වැදගත් සිදුවීම්ක් වූයේ, 2009 මාර්තු මැද පමණ වනවිට මහ බැංකුවෙහි ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතික වලින් සැදුම්ලත් ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව අතරට බරිත සාමාන්‍ය ඒකමණ මුදල් අනුපාතිකය ගෙන ඒමට හැකිවීමයි. එතැන් සිට ඒකමණ මුදල් අනුපාතිකය, ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවෙහි මධ්‍යය වටා වලනය විය.

මහ බැංකුව විසින් 2009 අප්‍රේල් මාසයේදී මුදල් සමස්තයන් සඳහා පැවති ඉලක්ක අඩු මට්ටමක් දක්වා සංශෝධනය කරන ලදී. “2009 සහ ඉදිරිය සඳහා මුදල් හා මූල්‍ය අංශ ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්ම” මගින් දක්වා ඇති අන්දමට පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි (අතරමැදි ඉලක්කය) හා සංචිත මුදල්හි (මෙහෙයුම් ඉලක්කය) වර්ධනය සඳහා වන ඉලක්ක, පිළිවෙලින්, සියයට 14 ක් හා සියයට 5 ක් විය. සංචිත මුදල් වර්ධන ඉලක්කය අඩු මට්ටමක පැවතීමට හේතුවූයේ 2008 වසර තුළ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය පහත දැමීම හේතුවෙන් මුදල් ගුණකය 2009 දී සියයට 6 ක් පමණ දක්වා ඉහළ නගිනු ඇතැයි අපේක්ෂා කිරීමය. කෙසේ වුවද, 2009 පෙබරවාරි මසදී ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය සියයට 7 දක්වා අඩු කිරීම, උද්ධමනය ශීඝ්‍රයෙන් පහත බැසීම මෙන්ම ආර්ථික වර්ධන අපේක්ෂාවන් තරමක් දුරට අඩු කරමින් ආර්ථික කටයුතු මන්දගාමී වන බවට පැවති සලකුණු සැලකිල්ලට ගනිමින් 2009 අප්‍රේල් මාසයේදී මුදල් සමස්තයන්

සඳහා වන ඉලක්ක සංශෝධනය කිරීම අවශ්‍ය විය. මේ අනුව, සංචිත මුදල් හා පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි වර්ධනය සඳහා වන ඉලක්කගත අගයන් පිළිවෙලින්, සියයට 2.8 ක් හා සියයට 13 ක් ලෙස සංශෝධනය කළේය. සංචිත මුදල්වල වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධන වේගය සංශෝධිත මුදල් වැඩසටහනෙහි දක්වා තිබූ ඉලක්කගත මට්ටම තුළ පවත්වා ගැනීමට හැකි වූ අතර, පුළුල් මුදල්හි වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධනය ඉලක්කගත මට්ටමට වඩා මදක් ඉහළින් පැවතිණි.

පෙර වර්ෂවලදී මහ බැංකුව විසින් අනුගමනය කරන ලද දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයන්, 2008 වසර මැදවන විට ඉතා ඉහළ මට්ටමක පැවති ජාත්‍යන්තර භාණ්ඩ මිල ගණන් අඩුවීමත් නිසා 2009 වසරෙහි උද්ධමන පීඩනයන් සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවිය. කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකයේ වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වෙනස මගින් මනිනු ලබන උද්ධමනය, 2008 අග වනවිට සියයට 14.4 ලෙස පැවති අතර, 2009 පළමු කාර්තු තුන තුළ බොහෝ දුරට අඩු වෙමින් 2009 සැප්තැම්බර් වන විට එය සියයට 0.7 ලෙස වසර 5 ක් තුළ පැවති අවම අගය වාර්තා කළේය. එතැන් සිට වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය උද්ධමනය ක්‍රමයෙන් ඉහළ යමින්, 2009 වසර අග වන විට සියයට 4.8 ක් වූ මධ්‍යස්ථ අගයක් ගත් අතර, මෙයට 2008 වසර තුළ ශීඝ්‍රයෙන් පහත වැටුණු පාදක මිල ගණන් වල බලපෑම හේතු විය. 2008 අවසානයේ සිට සියයට 22.6 ක්ව පැවති වාර්ෂික සාමාන්‍ය උද්ධමනය, 2009 වසර අවසානයේ දී සියයට 3.4 දක්වා අඛණ්ඩව පහත වැටිණි. ආර්ථිකයේ පවතින ඉල්ලුම් පීඩනය අඩු වීම පිළිබඳ කරමින් 2008 දී සියයට 15.7 ක් වූ මූලික උද්ධමනයෙහි වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වෙනස, 2009 අග වනවිට සියයට 5.9 දක්වා

කැපී පෙනෙන ලෙස අඩු වූ අතර, 2008 දී සියයට 13.6 ක් ව පැවති වාර්ෂික සාමාන්‍ය මූලික උද්ධමනය ද 2009 අග වනවිට සියයට 9.2 දක්වා පහත වැටිණි.

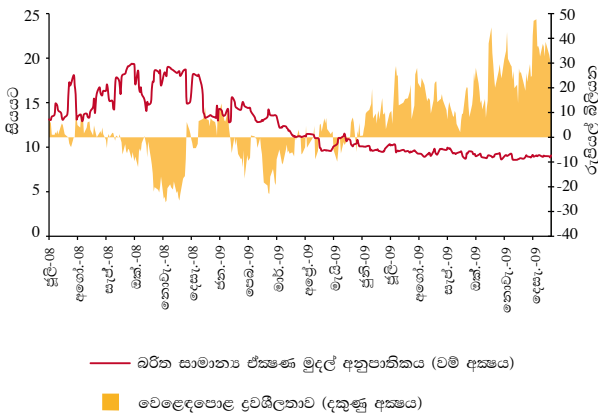
වෙළෙඳපොළ සහභාගිවන්නන්ගේ අපේක්ෂාවන්, මහ බැංකුවෙහි ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය සමග අනුරූපී කිරීමේ සහ මුදල් ප්‍රතිපත්ති සම්ප්‍රේෂණයේ කාර්යක්ෂමතාව වර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් තම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග සන්නිවේදනය කිරීම උදෙසා තවදුරටත් වැඩි ප්‍රමුඛත්වයක් ලබාදීමට මහ බැංකුව ක්‍රියා කළේය. සෑම වසරකම ආරම්භයේදී ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලබන ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්ම තුළින් එළඹෙන වසර සඳහා මෙන්ම මැදිකාලීන මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රමෝපාය මහ බැංකුව විසින් ඉදිරිපත් කරයි. මෙසේ සන්නිවේදනය කිරීම, වෙළෙඳපොළ අපේක්ෂාවන් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්ගේ අපේක්ෂාවන්ට අනුරූපීව පවත්වා ගැනීමට ඉවහල් වේ. මෙයට අමතරව, මුදල් මණ්ඩලය විසින් ගන්නා ලද මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ වලට පාදක වූ කරුණු පැහැදිලි කරමින් එම මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ මහ බැංකුව විසින් තම මාසික මුදල් ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන තුළින් සන්නිවේදනය කරනු ලැබේ. තවද, මහජනතාව සමග අඛණ්ඩව ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමේ ප්‍රතිපත්තියට අනුකූලව මහ බැංකුවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමේදී විද්වතුන් සහ පෞද්ගලික අංශයේ නියෝජිතයන්ගෙන් සමන්විත මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපදේශක කමිටුවේ අදහස් ද සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී.

7.3 මුදල් සහ ණය සමස්තයන්ගේ වර්ධනයන්

මුදල් වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව

2009 පළමු මාස පහ තුළ මුදල් වෙළෙඳපොළ රුපියල් ද්‍රවශීලතාවයෙහි හිඟයක් පැවති නමුත් වසරේ දෙවන භාගය වනවිට එය අතිරික්තයක් බවට පත්විය. විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ මත ඇති වූ පීඩනය ලිහිල් කිරීමට මහ බැංකුව මැදිහත් වීමත් සමග දේශීය මුදල් වෙළෙඳපොළ තුළ රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය අඩු විය. මෙම තත්ත්වය හේතුවෙන් මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික මත ඇතිවන පීඩනය අවම කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් කඩිනමින් පියවර කිහිපයක් ගනු ලැබීය. වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාවය වර්ධනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු කිරීම, ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම සහ එක් දින සහ කාලීන පදනම මත ප්‍රතිවිකුණුම් වෙන්දේසි ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදු කරන ලදී. කෙසේ නමුත්, විදේශ විනිමය ලැබීම් වර්ධනය වීමත්, විදේශ සංචිත නංවාලීමේ සහ විනිමය අනුපාතය මත

7.4 රූප සටහන බරිත සාමාන්‍ය ඒකාංග මුදල් අනුපාතිකය සහ වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව

ඇතිවන පීඩනය අවම කිරීමේ අරමුණින් එම විදේශ විනිමය මහ බැංකුව විසින් අවශෝෂණය කිරීමත් හේතුවෙන් 2009 දෙවන භාගය තුළ දී දේශීය මුදල් වෙළෙඳපොළ තුළ රුපියල් ද්‍රවශීලතා අතිරික්තයක් නිර්මාණය විය. මෙම අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය ක්‍රමයෙන් වැඩි වූ අතර, මහ බැංකුව විසින් අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීමට යොදාගත් සාම්ප්‍රදායික උපකරණය වූ මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය පහළ යාමත් සමග ද්‍රවශීලතාව කළමනාකරණය කිරීම අභියෝගාත්මක කාර්යයක් විය.

මෙම වාතාවරණය යටතේ මහ බැංකුව විසින් විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතු සඳහා භාවිතා කළ හැකි උපකරණ පරාසය පුළුල් කිරීමට කටයුතු කරන ලදී. ඒ අනුව, 2009 අවසාන කාලය තුළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් සිය සුදුකුම්පත් නිකුත් කළ අතර, විදේශ විනිමය හුවමාරු ගිවිසුම් ද හඳුන්වා දෙන ලදී. රජයේ සුදුකුම්පත් සඳහා විදේශ ආයෝජන ගලාඒම තුළින් ලද අරමුදල් යොදාගෙන රජය විසින් මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් පියවීම මෙන්ම මුදල් වෙළෙඳපොළ තුළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සඳහා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විකිණීම යනාදී කරුණු හේතුවෙන් මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය 2009 මාර්තු මස පැවැති රුපියල් බිලියන 200 ක පමණ මට්ටමේ සිට 2009 සැප්තැම්බර් මස අග වන විට රුපියල් බිලියන 4 ක පමණ මට්ටම දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. එම නිසා 2009 ඔක්තෝබර් මස සිට විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතු සිදු කිරීමට මහ බැංකුව සුදුකුම්පත් නිකුත් කිරීමට මහ බැංකුවට සිදුවිය.

7
මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

විශේෂ සටහන 12

විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතු සඳහා යොදාගනු ලබන උපකරණ පරාසය පුළුල් කිරීම

විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතු යනු මුදලෙහි පරිමාව සහ පිරිවැය හැසිරවීමට මහ බැංකුව විසින් බහුලව යොදාගනු ලබන මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණයකි. මහ බැංකුව විසින් තමා සතුව පවතින රජයේ සුරැකුම්පත් වැනි උපකරණ යොදා ගනිමින් බැංකු පද්ධතියට ද්‍රවශීලතාව එක් කිරීමට හෝ අවශෝෂණය කිරීමට උචිත පරිදි එම සුරැකුම්පත් මිලදී ගැනීම හෝ විකිණීම සිදු කරන අතර, මේ තුළින් තම පුළුල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ඉලක්කවලට අනුරූපී වන පරිදි අන්තර් බැංකු පොලී අනුපාතික යෝග්‍ය මට්ටමක පවත්වා ගනී.

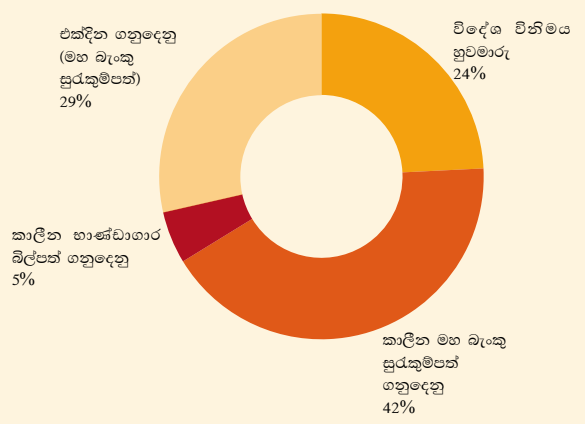
තම මුදල් ප්‍රතිපත්ති කටයුතු වඩාත් සඵල හා වඩාත් වෙළෙඳපොළ මත පදනම්ව සිදු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ද නිකේතිය විවිධ වෙළෙඳ කටයුතු ක්‍රමයක සිට සක්‍රීය විවිධ වෙළෙඳ කටයුතු ක්‍රමයක් වෙත 2003 වසරේදී යොමු විය.¹ මහ බැංකුව විසින් වර්තමානයේ අනුගමනය කරනු ලබන මෙම සක්‍රීය විවිධ වෙළෙඳ කටයුතු ක්‍රමයේදී ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් යන මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික විසින් අන්තර් බැංකු පොලී අනුපාතිකය (ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය) සඳහා අවම හා උපරිම සීමාවන් පනවමින් පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවක් පිහිටුවන අතර මෙම කොරිඩෝව ඇතුළත සුදුසු මට්ටමක, එනම් බොහෝවිට කොරිඩෝව මධ්‍යයෙහි අන්තර් බැංකු පොලී අනුපාතික පවත්වාගෙන යෑම සඳහා විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතු සිදු කරයි. අන්තර් බැංකු වෙළෙඳපොළ තුළ ද්‍රවශීලතා හිඟයක් ඇති වුවහොත් අන්තර් බැංකු පොලී අනුපාතිකය කොරිඩෝවේ උපරිම සීමාව දෙසට ගමන් කරන අතර, එවන් අවස්ථාවකදී වෙළෙඳපොළ වෙත ද්‍රවශීලතාව සැපයීම සඳහා වෙන්දේසි හරහා දෛනික පදනම මත ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු පහසුකම ලබාදීමට මහ බැංකුව කටයුතු කරයි. අමතර ද්‍රවශීලතා අතිරික්තයක් පවත්නා විටකදී මෙයට ප්‍රතිවිරුද්ධ පියවර ගනු ලැබේ. මෙවන් වෙන්දේසි තුළින් දෛනික ද්‍රවශීලතාව මත බලපෑම් සිදුකළ හැකි අතර, දිගුකාලීන ව්‍යුහාත්මක ද්‍රවශීලතා හිඟයන්/අතිරික්තයන් සමනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් අවශ්‍ය පරිදි ස්ථීර පදනම මත සුරැකුම්පත් මිලදී ගැනීමට හෝ විකිණීමට මෙන්ම කාලීන පදනම මත ද ප්‍රතිවිකුණුම් හෝ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් පහසුකම් සැපයීමට කටයුතු කරයි.

විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතුවල ආරම්භයේ සිටම මහ බැංකුව විසින් පවත්වනු ලබන ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු සඳහා ප්‍රධාන ලෙස භාණ්ඩාගාර බිල්පත් භාවිතා කරන ලදී. කෙසේ වුවද,

අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවන මට්ටමක් දක්වා මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය අඩුවන අවස්ථාවන්ද තිබිය හැක. වඩාත් මෑතකදී මෙවැනි සිදුවීමක් අන්දකින් ලද්දේ 2009 දෙවන භාගයේදීය. මෙරටට විශාල වශයෙන් ගලා ආ විදේශ විනිමය මහ බැංකුව විසින් අවශෝෂණය කරගැනීමත් සමගම වෙළෙඳපොළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව වර්ධනය වන්නට විය. මෙලෙස ලද විදේශ විනිමය විශාල ප්‍රමාණයක් රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා වූ විදේශීය ආයෝජන වූ බැවින් මහ බැංකුව සතුව පැවැති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් මුදල් ගෙවා පියවීමට රජයට හැකිවිය. මේ අනුව මහ බැංකුව සතුව පැවැති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය අඩුවූ අතර, මුදල් ප්‍රතිපත්ති කටයුතු අවහිරතාවයකින් තොරව අඛණ්ඩව කරගෙන යෑම සඳහා විකල්ප උපකරණ යොදා ගැනීමේ හැකියාව පිළිබඳව මහ බැංකුවට තම අවධානය යොමු කිරීමට සිදු විය.

මුදල් නීති පනතේ 91 වගන්තියේ(1)(ආ)උපවගන්තියේ සඳහන් පරිදි විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතු සිදු කිරීම සඳහා ස්වකීය සුරැකුම්පත්, එනම් මහ බැංකු සුරැකුම්පත්, නිකුත් කිරීමට මහ බැංකුව කටයුතු කරන ලදී. මීට පෙර විවිධ අවස්ථාවල මෙම සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීමට මහ බැංකුවට සිදු වූ අතර, මෑත කාලයේදී 2008 මාර්තු - අගෝස්තු හා 2009 සැප්තැම්බර් සිට මේ දක්වා ද මෙම සුරැකුම්පත් නිකුත් කර ඇත. ප්‍රධාන ලක්ෂණ අනුව මහ බැංකු සුරැකුම්පත්, භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වලට බොහෝදුරට සමාන වුවද, වෙළෙඳපොළ තුළ මහ බැංකු සුරැකුම්පත් සඳහා වන ඉල්ලුම තරමක් දුරට අඩු වූ අතර, මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ සහභාගීත්ව ආයතන වෙත ප්‍රතිවිකුණුම්

රූප සටහන වි.ස. 12.1 විවිධ වෙළෙඳපොළ උපකරණ මගින් ද්‍රවශීලතා අවශෝෂණය - 2009 අවසානයට

1 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2002 වාර්ෂික වාර්තාවේ “සක්‍රීය විවිධ වෙළෙඳ කටයුතු කරා යොමුවීම” යන විශේෂ සටහන බලන්න.

ගනුදෙනු මෙන්ම එක් දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම් සැපයීමේදී ඇප ලෙස මෙම සුරැකුම්පත් භාර ගැනීමට මහ බැංකුවට ඇති සීමාවන්ය. තාවකාලික ද්‍රවශීලතා හිඟයන්වලට මුහුණපාන සහභාගීත්ව ආයතනවලට තමා සතු මහ බැංකු සුරැකුම්පත් නැවත මහ බැංකුව වෙත විකිණීමට අවස්ථාව ලබාදෙමින් මෙම ගැටළුව පසුව නිරාකරණය ලදී. මේ ආකාරයෙන් මුල් අවධියේ සීමිත ඉල්ලුමක් පැවතියද, පසුව මහ බැංකු සුරැකුම්පත් විවට වෙළෙඳ කටයුතුවල ප්‍රධානතම උපකරණය ලෙස වඩාත් ප්‍රචලිතව ඇත.

මේ අතරම, මෑත කාලයේදී විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු සඳහා යොදාගනු ලබන උපකරණ විවිධාංගීකරණය කිරීමටත්, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා මහ බැංකු සුරැකුම්පත් යොදාගෙන සිදු කරනු ලබන විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු පරිපූරණය කිරීමටත්, මහ බැංකුව විදේශ විනිමය හුවමාරු ගිවිසුම් හඳුන්වාදෙන ලදී. විදේශ විනිමය හුවමාරුවකදී යම් මූලික දිනයක එක් විනිමයක් යොදා ගනිමින් තවත් විනිමයක් මිලදී ගැනීමත් යම් අනාගත දිනයක තෝරාගත් අනුපාතයකට මෙම ගනුදෙනුව ප්‍රතිවර්තනය වීමත් සිදු වේ. විනිමය හුවමාරු ගිවිසුමක් ප්‍රතිවිකුණුම් ගිවිසුමකට සමාන වන අතර, මෙහිදී ඇප ලෙස සුරැකුම්පතක් වෙනුවට විදේශ විනිමය භාවිතා කෙරේ. අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සඳහා මහ බැංකුවක් විසින් විකුණුම් - ගැනුම් විදේශ විනිමය හුවමාරුවල නියැලෙන අතර, වෙළෙඳපොළට ද්‍රවශීලතාව නිකුත් කිරීම සඳහා ගැනුම් - විකුණුම් විදේශ විනිමය හුවමාරු යොදාගත හැක. 2009 දෙවන භාගයේ සිට අඛණ්ඩව පැවති ඉහළ අධි ද්‍රවශීලතා වාතාවරණයක් තුළ ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් වාණිජ බැංකු සමග විශාල ලෙස විකුණුම් - ගැනුම් විදේශ විනිමය හුවමාරුවල නියැලිණි.

විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු සඳහා පුළුල් පරාසයක උපකරණ භාවිතා කිරීමට අමතරව, මහ බැංකුව දිගුකාලීන පරිණත කාලයකින් යුත් ගිවිසුම්වලට ද එළැඹිණි. ඒ අනුව දිගුකාලීන කල් පිරීමෙන් යුත් කාලීන ප්‍රතිවිකුණුම්

ගනුදෙනු 2008 මැයි මාසයේදී හඳුන්වා දුන් අතර, 2009 මාර්තු මාසයේ සිට දිගුකාලීන කල් පිරීමෙන් යුත් කාලීන ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගනුදෙනු හඳුන්වා දෙන ලදී. එක්දින පදනම මත පවත්වනු ලබන වෙන්දේසි මෙන් නොවන, දිගු කල් පිරීමකින් යුත් ගනුදෙනු යොදා ගැනීමෙන් නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයක පවතින වඩාත් ස්ථිර ද්‍රවශීලතා හිඟයන්/අතිරික්තයන් සමනය කිරීමට මහ බැංකුවට හැකියාව ලැබේ. කාලීන ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු හඳුන්වාදීම තුළින් කල්පිරීම් පිළිබඳව ගැටළු සඳහා වැඩි අවධානයක් යොමු නොකරමින් වඩාත් නිදහස් අයුරින් මහ බැංකුවට විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු සිදුකිරීමට හැකියාව ලබා දී ඇත. වර්තමානයේදී අන්තර් බැංකු වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කරගැනීම සඳහා ඉහළම ආයතනවයක් ලබා දී ඇත්තේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මෙන්ම මහ බැංකු සුරැකුම්පත් යොදාගෙන සිදු කරනු ලබන කාලීන ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගනුදෙනුය. නවද, 2010 සහ ඉදිරිය සඳහා මුදල් හා මූල්‍ය අංශ ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්මෙහි සඳහන් ආකාරයට, රජයේ සුරැකුම්පත් ණයට ගැනීමෙන් විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු සිදු කිරීම සඳහා තම සුරැකුම්පත් කළඹ වර්ධනය කර ගැනීමට ද මහ බැංකුව අපේක්ෂා කරයි. මෙම වැඩසටහන යටතේ මහ බැංකුව විසින් දිගුකාලීන ආයෝජකයින්ගෙන් දිගුකාලීන පදනම මත යම් ගාස්තුවකට යටත්ව රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් ණයට ගනු ලබන අතර, වෙළෙඳපොළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කරගැනීම සඳහා මෙම සුරැකුම්පත් යොදා ගනිමින් සහභාගීත්ව ආයතන සමග ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගනුදෙනුවල නිරත වනු ඇත.

විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු සඳහා නව උපකරණ හඳුන්වාදීම තුළින් සහභාගීත්ව ආයතන වෙත නව විකල්ප උපකරණ ලබා දෙමින් විවට වෙළෙඳ කටයුතුවල නාමාශීලීත්වය ඉහළ නංවා ඇති අතරම වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව කළමනාකරණය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව දරන ප්‍රයත්න ද වඩාත් සවිමත් කර ඇත.

විදේශ විනිමය හුවමාරු සඳහා යෝග්‍ය විදේශ විනිමය ලෙස එ.ජ.ඩොලර්, යුරෝ මෙන්ම බ්‍රිතාන්‍ය පවුල දක්වා තිබුණ අතර වර්තමානයේ මහ බැංකුව විසින් සිදු කරනු ලබන හුවමාරු වෙළෙඳපොළ අභිරුචිය පරිදි එ.ජ.ඩොලර් හා රුපියල්වලට සීමා වී ඇත. මහ බැංකුවට ස්ථාවර පොලී අනුපාතික (පරිමාව) හෝ විචල්‍ය අනුපාතික (මිල) වෙන්දේසි පැවැත්වීමේ විකල්පය ඇත. ස්ථාවර පොලී අනුපාතික ගනුදෙනුවකදී මහ බැංකුව විසින් හුවමාරුව සඳහා අදාල වන පොලී අනුපාතිකය හුවමාරු අංක (swap points) ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කරන අතර, ගනුදෙනුවෙහි පාර්ශ්වකරුවන්ට තමා එම පොලී අනුපාතිකය යටතේ නිරත වීමට කැමති පරිමාවට ලංසු ඉදිරිපත් කළ හැකිය. අනෙකුත් විකල්ප ක්‍රියාමාර්ගයේදී, එනම් විචල්‍ය අනුපාතික ක්‍රමය යටතේ පාර්ශ්වකරුවන්ට තමා කැමති පරිමාව මෙන්ම පොලී අනුපාතික යන දෙක සඳහාම ලංසු ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

හුවමාරු අංක ලෙස ඉදිරිපත් කරනු ලබන විදේශ විනිමය හුවමාරුවට අදාල පොලී අනුපාතිකය, ශ්‍රී ලංකා රුපියල හා අදාල විදේශ විනිමය අතර පවත්නා පොලී අන්තරය පදනම්ව ගණනය කරනු ලබයි. හුවමාරු අංක, ඉදිරි හා එතැන් විදේශ විනිමය අනුපාත අතර වෙනස ලෙස ඉදිරිපත් කරන අතර, එය පහත සඳහන් සමීකරණය අනුව ගණනය කරනු ලබයි.

$$F-S = S \left[\frac{(1+R_f \cdot D/365)}{(1+R_f \cdot D/C)} - 1 \right]$$

F = ඉදිරි අනුපාතය (forward rate), S = එතැන් අනුපාතය එනම්, විදේශ විනිමය සඳහා වන රුපියල් ප්‍රමාණය, R_f = රුපියල් පොලී අනුපාතිකය, R_f = විදේශ ව්‍යවහාර මුදල සඳහා වන පොලී අනුපාතිකය, D = ගනුදෙනුවෙහි කල් පිරීම දින ගණන් වලින්, C = දින ගණන (ශ්‍රී ලංකා රුපියල සඳහා මෙය 365 කි)

7

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

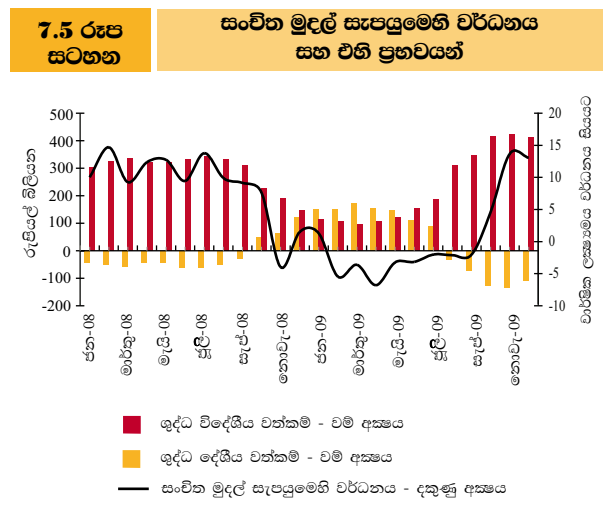
මහ බැංකු සුරැකුම්පත්, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සමග බොහෝ දුරට සමාන වුවද, එක් දින පදනම මත හැරුණු විට මහ බැංකු සුරැකුම්පත් සඳහා අඩු ඉල්ලුමක් පැවතිණි. මහ බැංකුවට සිය වගකීම් නැවත ඇප ලෙස භාරගත නොහැකි හෙයින් මහ බැංකුව විසින් සහභාගීත්ව ආයතනවලට ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් හා එක් දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම් සැපයීමේ දී ඔවුනට මහ බැංකු සුරැකුම්පත් ඇප ලෙස භාවිතා කිරීමට නොහැකි වීම එම සුරැකුම්පත් සඳහා පැවැති අඩු ඉල්ලුමට හේතු විය. මෙයට පිළියමක් වශයෙන් සහභාගීත්ව ආයතන සතු මහ බැංකු සුරැකුම්පත් නැවත මහ බැංකුවට විකිණීම මගින් ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා පියවා ගැනීමට එම ආයතනවලට අවස්ථාව ලබා දුන් අතර, එසේ සිදුකරනු ලබන අවස්ථාවේදී එම සුරැකුම්පත් ගෙවා නිදහස් කරන ලද ඒවා ලෙස සලකන ලදී. කෙසේ නමුත්, මෙම පහසුකම භාවිතා නොවූ අතර, ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සඳහා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ මහ බැංකු සුරැකුම්පත් අඛණ්ඩව විකිණීම සිදුවූ බැවින් ද රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා දායක වීමේදී සහභාගීත්ව ආයතන විසින් පනවාගෙන ඇති ආයෝජන සීමාවන් ඔවුන්ගේම විවක්ෂණශීලී සීමාවන් ඉක්මවා ගොස් තිබූ හෙයින් මහ බැංකුව විසින් විකල්ප උපකරණ හඳුන්වාදීම අත්‍යවශ්‍ය විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 2009 නොවැම්බර් මස සිට ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීමේ අමතර උපකරණයක් ලෙස විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු සඳහා මහ බැංකුව විසින් විදේශ විනිමය හුවමාරු ගිවිසුම් වලට එළඹෙන ලදී. 2009 අවසානයේදී දේශීය මුදල් වෙළෙඳපොළෙන් රුපියල් ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සඳහා වාණිජ බැංකු සමග නිරත වී සිටි විදේශ විනිමය හුවමාරු ගිවිසුම්වල නොපියවූ මුළු වටිනාකම එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 245ක් (රුපියල් බිලියන 28ක්) විය.

සංචිත මුදල්

මුදල් ප්‍රතිපත්තියේ මෙහෙයුම් ඉලක්කය වන සංචිත මුදල්වල වර්ධනය, 2009 සඳහා වූ සංශෝධිත ඉලක්ක තුළ පැවතිණි. දේශීය ආර්ථික කටයුතුවල පසුබෑම සහ උද්ධමනය අඩුවීම හේතුවෙන් මුදල් සඳහා වූ ඉල්ලුම පහළ යෑම මෙන්ම 2009 පෙබරවාරි මස තුළ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු කිරීම යනාදී කරුණු හේතුවෙන්, 2009 පළමු කාර්තුව තුළ සංචිත මුදල් අපේක්ෂිත වේගයට වඩා වැඩියෙන් සංකෝචනය වීම හේතුකොටගෙන, 2009 අප්‍රේල් මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට තම සංචිත මුදල් ඉලක්ක සංශෝධනය

කිරීමට සිදු විය. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු කිරීම හේතුවෙන් වසරේ පළමු කාර්තු තුළ සංචිත මුදල්, අපේක්ෂිත පරිදි සෘණ වර්ධන වේගයක් වාර්තා කළේය. කෙසේ නමුත්, 2008 අවසාන කාර්තුව තුළ දී ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය වෙනස් කිරීම හේතුවෙන් ඇති වූ පාදක බලපෑම පහව යෑම සහ මහ බැංකුව විසින් රජයට ලබාදුන් ණය වැඩිවීම යනාදිය හේතුවෙන් වසරේ අවසාන කාර්තුව තුළ සංචිත මුදල් වර්ධනය විය. වසර තුළ මෙකී වර්ධනයන්හි බලපෑමෙන් සංචිත මුදල්වල වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධනය, 2008 වාර්තා වූ සියයට 8.5 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2009 තුළ සියයට 0.7 කින් සංකෝචනය වූ අතර, මෙය 2009 සංශෝධිත මුදල් වැඩසටහනේ ඉලක්කගත මට්ටම තුළ පැවතිණි.

සංචිත මුදල්වල ප්‍රභවයන් අනුව සලකා බලන විට, 2009 වසරේදී මහ බැංකුවේ ශුද්ධ දේශීය වත්කම් අඩු වූ බැවින් සංචිත මුදල් හි වර්ධනයට මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්වල ඉහළ යාම හේතු විය. 2009 පළමු කාර්තුව තුළ මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් රුපියල් බිලියන 52.6 කින් අඩු විය. රජයේ සුරැකුම්පත්වලින් සැලකිය යුතු ලෙස විදේශ ආයෝජන ඉවත් වීමත්, එයට අවශ්‍ය අරමුදල් දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි නොමැති වීමත් හේතුවෙන් මහ බැංකුවට විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළට මැදිහත්වීමට සිදුවිය. මහ බැංකුව විසින් රජයට ලබාදෙන ලද තාවකාලික අත්තිකාරම් ඉහළ යාම සහ මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය ඉහළ යෑම යනාදී කරුණු හේතුවෙන් මහ බැංකුවේ ශුද්ධ දේශීය වත්කම් රුපියල් බිලියන 50.5 කින් වැඩි වූ අතර, එය ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්වල අඩුවීම සැලකිය යුතු ලෙස සමනය කළේය. කෙසේ නමුත්, 2009 අප්‍රේල් මස සිට මෙම තත්ත්වය

ශීර්ෂය	මුදල් සමස්තයන්හි වර්ධනයන්		රුපියල් බිලියන			
	2008 අවසානයට	2009 අවසානයට (අ)	වෙනස			
			2008 ප්‍රමාණය	%	2009 ප්‍රමාණය	%
1. සමස්ත ව්‍යවහාර මුදල් එකතුව	186.1	217.4	12.7	7.3	31.3	16.8
1.1 මහජනයා වෙතැති ව්‍යවහාර මුදල්	155.0	181.8	7.8	5.3	26.8	17.3
1.2 වාණිජ බැංකු වෙතැති ව්‍යවහාර මුදල්	31.1	35.6	4.9	18.7	4.5	14.5
2. මහ බැංකුව වෙතැති වාණිජ බැංකු තැන්පතු	82.3	86.1	-8.7	-9.6	3.8	4.6
3. මහ බැංකුව වෙතැති රාජ්‍ය නියෝජිත ආයතනවල තැන්පතු
4. සංචිත මුදල් (1+2+3)	268.4	303.5	4.0	1.5	35.1	13.1
5. වාණිජ බැංකු වෙතැති මහජනයා සතු ඉල්ලුම් තැන්පතු	122.3	154.9	2.9	2.4	32.6	26.6
6. පටු මුදල් සැපයුම M_1 (1.1 + 5)	277.3	336.7	10.7	4.0	59.4	21.4
7. මහජනයා සතු වාණිජ බැංකු වෙතැති කාලීන හා ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	1,004.9	1,200.0	123.7	14.0	195.2	19.4
8. පුළුල් මුදල් සැපයුම M_2 (6+7)	1,282.2	1,536.8	134.5	11.7	254.6	19.9
9. විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් තැන්පතු (ආ)	240.6	269.4	-15.7	-6.1	28.8	12.0
10. ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුම M_{2b} (8+9)	1,522.8	1,806.2	118.8	8.5	283.4	18.6
මුදල් ගුණකය M_{2b}	5.67	5.95				
සංසරණ ප්‍රවේගය M_{2b} (ඇ)	3.01	2.90				

(අ) කාවකාලික
 (ආ) අක්වෙරළ බැංකු ඒකකයන්හි නේවාසික තැන්පතු සහ දේශීය බැංකු ඒකකවල විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් තැන්පතුවලින් දේශීය වගකීම් ලෙස හඳුනාගත් කොටසක් ඇතුළත් වේ.
 (ඇ) වර්ෂය තුළ මුදලෙහි සංසරණ ප්‍රවේගය.

වෙනස් වූ බැවින් මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් වසරේ ඉතිරි මාස තුළ රුපියල් බිලියන 316.6 කින් වැඩි විය. විදේශ සංචිත නංවාලීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් විදේශ විනිමය ලැබීමේ මිලදී ගනු ලැබීම, මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් වර්ධනය වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. කෙසේ නමුත් මහ බැංකුවේ ශුද්ධ දේශීය වත්කම් රුපියල් බිලියන 279.5 කින් සැලකිය යුතු ලෙස අඩු වූ හෙයින්, මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්වල වැඩිවීම තුළින් සංචිත මුදල් මත ඇතිවූ බලපෑම සැලකිය යුතු ලෙස සමනය විය. ශුද්ධ දේශීය වත්කම් අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑ කරුණු වූයේ රජයේ සුරැකුම්පත් වෙත විදේශීය ආයෝජන ලැබීමත් සමග මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විශාල ප්‍රමාණයක් (රුපියල් බිලියන 96.8) ක් පියවීමට රජයට හැකිවීම, විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ ස්ථායී කිරීමට මහ බැංකුව මැදිහත්වීම නිසා රුපියල් ද්‍රවශීලතාවයට ඇතිවන බලපෑම සමනය කිරීමට මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විකිණීම සහ මහ බැංකු සුරැකුම්පත් (රුපියල් බිලියන 78) නිකුත් කිරීමයි.

සංචිත මුදල්හි භාවිතීය අංශයෙහි වර්ධනයන් සලකා බලන විට, මහ බැංකුව වෙතැති වාණිජ බැංකු තැන්පතු වසර තුළදී වර්ධනය වුව ද, සංසරණයේ පවතින ව්‍යවහාර මුදල් වැඩි වීම සංචිත මුදල්හි වර්ධනයට ප්‍රධාන

වශයෙන් දායක විය. සංසරණයේ පවතින ව්‍යවහාර මුදල් වසරේ පළමු භාගය තුළ සුළු වශයෙන් අඩු වුවද, 2009 වසර තුළ රුපියල් බිලියන 31 කින් පමණ වැඩි විය. වසරේ දෙවන භාගය තුළ සංසරණයේ පවතින ව්‍යවහාර මුදල් සැලකිය යුතු ලෙස වැඩිවීමට අභ්‍යන්තර අර්බුදය අවසන්වීමත් සමග, විශේෂයෙන්ම උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත් ඇතුළුව, දේශීය ආර්ථික කටයුතු ක්‍රමයෙන් ඉහළයාම සහ අඩු පොලී අනුපාතික වාතාවරණය හේතු විය. පෙබරවාරි මස තුළ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු කිරීම හේතුවෙන් වසරේ පළමු භාගය තුළ මහ බැංකුව වෙතැති වාණිජ බැංකු තැන්පතු අඩු වූ නමුත්, 2009 වසර තුළ මහ බැංකුව සතු වාණිජ බැංකු තැන්පතු සමස්ත වශයෙන් රුපියල් බිලියන 3.7 කින් වැඩි විය.

පටු මුදල් සැපයුම

මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල් සහ ඉල්ලුම් තැන්පතු වලින් සමන්විත පටු මුදල් සැපයුම (M_1), වසරේ දෙවන භාගය තුළ සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. 2009 ජුනි මාසයේදී වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත සියයට 1.7 කින් සංකෝචනය වූ පටු මුදල් සැපයුම, 2009 වසර අවසානය වන විට සියයට 21.4 කින් වර්ධනය විය. 2009 දෙවන භාගය තුළ පටු මුදල්

සැපයුමෙහි වර්ධනය සඳහා මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල් සහ ඉල්ලුම් තැන්පතු යන දෙඅංශයෙහිම සැලකිය යුතු වර්ධනය හේතු විය. 2009 දෙවන භාගයේදී ඉහළ යාමට පටන්ගත් ඉල්ලුම් තැන්පතුවල වර්ධනය, බැංකු අංශයෙන් සපයන ලද ණය ප්‍රසාරණය වීම පිළිබිඹු කරමින් 2008 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 2.4 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව, 2009 අවසානයේදී සියයට 26.6 කින් වර්ධනය විය. පටු මුදල් සැපයුමෙහි අනෙකුත් විචල්‍යය වන මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල්, 2008 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 5.3 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2009 දී සියයට 17.3 ක ඉහළ වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී.

පුළුල් මුදල් සැපයුම

වසරේ පළමු භාගය තුළ අඩු වර්ධන වේගයක් පෙන්නුම් කළ පුළුල් මුදල් සැපයුම (M_{2b}), 2009 දෙවන භාගයේදී වඩා වැඩි වේගයකින් වර්ධනය විය. පුළුල් මුදල්හි වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධනය සියයට 13.6 ක් වූ අතර, වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත පුළුල් මුදල් වර්ධනය, පෙර වසර අග පැවති සියයට 8.5 සිට 2009 අවසානයේ සියයට 18.6 දක්වා ඉහළ ගියේය. පටු මුදල් සහ ආසන්න මුදල් ප්‍රසාරණය, පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වර්ධනයට හේතු විය. පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වර්ධනයට ආසන්න මුදල්හි දායකත්වය 2008 දී පැවති සියයට 91 හා සසඳන විට 2009 දී සියයට 79 දක්වා අඩු

වූ අතර, පටු මුදල්හි දායකත්වය, 2008 දී වූ සියයට 9 සිට 2009 අවසානයේදී සියයට 21 දක්වා ඉහළ ගියේය. කෙසේ වුවද, ආසන්න මුදල්, 2008 දී වාර්තා කළ සියයට 9.5 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2009 දී සියයට 18 ක ඉහළ වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. ආසන්න මුදල් තුළ ඉතුරුම් සහ කාලීන තැන්පතු, පෙර වසරේ වූ සියයට 14 සමඟ සැසඳීමේදී සියයට 19.4 ක වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. වසර ආරම්භයේදී ඇතැම් ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් මුහුණපාන ලද ද්‍රවශීලතා ගැටළු නිසා එම සමාගම් පිළිබඳව තැන්පත්කරුවන්ගේ විශ්වාසනීයත්වය පිරිහීම හේතුවෙන් ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්හි තැන්පතු වාණිජ බැංකු වෙතට මාරුවීම සහ තැන්පතු ඒකරාශී කිරීමට වාණිජ බැංකු විසින් ආකර්ශණීය පොලී අනුපාතික හඳුන්වාදීම යනාදී කරුණු මීට හේතු විය.

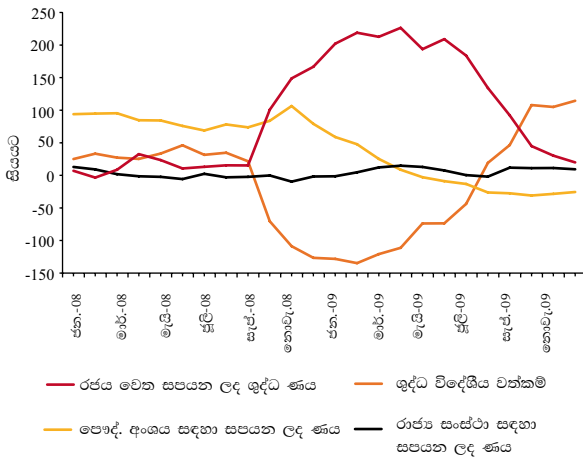
පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි ප්‍රභවයන් සලකා බලන විට, ශුද්ධ දේශීය වත්කම් අඩු වූ බැවින්, වසර තුළ දී පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි වර්ධනයට ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් ප්‍රසාරණය හේතු විය. වෙළෙඳපොළට විදේශ විනිමය සැපයීමට සිදුවීම හේතුවෙන් වසරේ මුල් කාර්තුවේදී අඩු වූ බැංකු පද්ධතියේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්, වසරේ ඉතිරි කාලය තුළදී සැලකිය යුතු වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. මහ බැංකුව විශාල වශයෙන් විදේශ විනිමය ලැබීම් මිලදී ගැනීම, ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් ප්‍රසාරණයට දායක

ශීර්ෂය	සංචිත මුදල් සහ පුළුල් මුදල් සඳහා තුඩුදුන් සාධක					
	2008 අවසානයට (අ)	2009 අවසානයට (ආ)	වෙනස			
			2008		2009	
			ප්‍රමාණය	%	ප්‍රමාණය	%
සංචිත මුදල්	268.4	303.5	4.0	1.5	35.1	13.1
මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්	148.2	412.2	-144.8	-49.4	264.0	178.2
මහ බැංකුවේ ශුද්ධ දේශීය වත්කම්	120.3	-108.7	148.8	521.9	-228.9	-190.4
පුළුල් මුදල් (M_{2b})	1,522.8	1,806.2	118.8	8.5	283.4	18.6
ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්	77.7	401.9	-150.3	-65.9	324.2	417.2
මූල්‍ය අධිකාරීන්	148.2	412.2	-144.8	-49.4	264.0	178.2
වාණිජ බැංකු	-70.5	-10.3	-5.5	-8.5	60.1	85.3
ශුද්ධ දේශීය වත්කම්	1,445.1	1,404.3	269.0	22.9	-40.8	-2.8
දේශීය ණය	1,897.5	1,907.7	289.7	18.0	10.2	0.5
රජයේ ණය ගැනීම් (ශුද්ධ)	582.9	639.4	208.8	55.8	56.5	9.7
මූල්‍ය අධිකාරීන්	217.4	109.0	116.3	115.0	-108.3	-49.8
වාණිජ බැංකු	365.6	530.4	92.5	33.9	164.8	45.1
රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දෙන ලද ණය	47.0	73.2	-2.2	-4.4	26.2	55.8
පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද ණය	1,267.6	1,195.1	83.1	7.0	-72.5	-5.7
අනෙකුත් අයිතම (ශුද්ධ)	-452.4	-503.5	-20.7	-4.8	-51.0	-11.3

(අ) සංශෝධිත
(ආ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

7.6 රූප සටහන පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි (M_{2b}) වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය සඳහා බලපෑ සාධක

වි. වාණිජ බැංකු සතු ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් වසර තුළ රුපියල් බිලියන 60 කින් පමණ වැඩි විය. ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාව විසින් අක්වෙරළ බැංකු ඒකක වෙතින් ලබාගෙන තිබූ ණය පියවීම, 2009 ඔක්තෝබර් මස නිකුත් කරන ලද ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර වලින් ලද අරමුදල් යොදාගනිමින් රජය, රාජ්‍ය බැංකු වෙතින් ලබාගෙන තිබූ විදේශ විනිමය ණය වලින් කොටසක් පියවීම සහ දේශීය වශයෙන් ණය සඳහා පැවති අඩු ඉල්ලුම හේතුවෙන් එක්රැස් වූ විදේශ විනිමය අරමුදල් වාණිජ බැංකු විසින් පිටරට ආයෝජනය කරනු ලැබීම වාණිජ බැංකුවල ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් කැපී පෙනෙන ලෙස ඉහළ යාමට දායක විය.

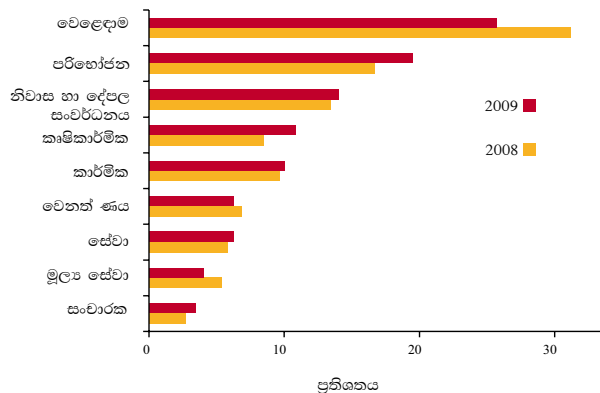
2009 තුළදී බැංකු පද්ධතියෙහි ශුද්ධ දේශීය වත්කම් අඩු විය. දේශීය ණයෙහි ප්‍රධාන සංරචකයක් වන පෞද්ගලික අංශයට දුන් ණයෙහි අඩුවීම, බැංකු පද්ධතියේ ශුද්ධ දේශීය වත්කම් අඩුවීමට මූලිකවම හේතු විය. කෙසේ වුවද, දේශීය ණයෙහි අනෙකුත් සංරචකයන් වන රජයට සහ රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දුන් ණය, වසර තුළදී ඉහළ ගියේය.

2009 දී පෞද්ගලික අංශය වෙත වූ ණය ප්‍රවාහයන් සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවිය. වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය අනුව 2008 අවසානයේදී සියයට 7 ක පමණ අඩු වේගයකින් වර්ධනය වූ පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද ණය, 2009 අවසානයේදී සියයට 5.7 කින් සංකෝචනය විය. ගෝලීය වෙළෙඳාම සහ නිෂ්පාදනය යන දෙකෙහිම පහත වැටීම හේතු කොටගෙන දේශීය ආර්ථික කටයුතු මත ඇති වූ ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයේ

සාමාන්‍යමත බලපෑම් මෙම තියුණු අඩුවීමට යම්තාක් දුරට හේතු විය. තවද, ආර්ථික කටයුතුවල පසුබෑමත් සමග අක්‍රීය ණය ඉහළ යාම හේතුවෙන් වාණිජ බැංකු විසින් ඔවුන්ගේ ණයදීමේ කටයුතු වඩා සුපරීක්ෂාකාරී අන්දමින් සිදුකරන ලදී. පසුගිය වසර කිහිපය තුළ පැවති දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්තියෙහි කාල පමාවක් සහිත වූ බලපෑම හේතුවෙන් වසරේ මුල් කාලයේදී වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉහළ මට්ටමක පැවතීම ද ණය වර්ධනය අඩාල වීමට තරමක් දුරට දායක විය. වසර තුළදී පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද ණය ප්‍රමාණය සමස්ත වශයෙන් පහළ ගියද, වසරේ අවසාන කාලය වන විට නිරපේක්ෂ වශයෙන් යම් ඉහළ යාමක් දක්නට ලැබුණි. ලෝක ආර්ථිකය ක්‍රමයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම සහ දශක තුනක් මුළුල්ලෙහි පැවති අභ්‍යන්තර අර්බුදය නිමා වීම හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ සම්පූර්ණ විභවතාවය ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට හැකි යහපත් වාතාවරණයක් ඇතිවීම නිසා ආර්ථික කටයුතුවල වඩා යහපත් අපේක්ෂාවන් ඇති වීමත්, අඩු ණය පොලී අනුපාතිකවලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමත් හේතුවෙන් ණය ප්‍රවාහයන්ගේ නැවත පිබිදීමක් පිළිබිඹු කරයි.

වසර තුළදී ප්‍රධාන අංශ කිහිපයක් සඳහා වාණිජ බැංකු විසින් දෙනු ලැබූ ණය ප්‍රමාණය අඩු විය. පෞද්ගලික අංශය වෙත සපයන ලද ණයෙහි ආංශික වර්ගීකරණයට අනුව වාණිජ බැංකු විසින් සපයන ලද මුළු ණයෙන් වැඩිම කොටසකට හිමිකම් දක්වන වෙළෙඳ කටයුතු සඳහා වූ ණය, ආනයන සහ අපනයන වෙළෙඳාමෙහි මෙන්ම දේශීය වෙළෙඳ කටයුතුවල සිදු වූ මන්දගාමී වර්ධනය පිළිබිඹු කරමින් වසර තුළදී

7.7 රූප සටහන තෝරාගත් අංශ සඳහා බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු විසින් සපයන ලද ණයෙහි ආංශික දායකත්වය

7 මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7.4 සංඛ්‍යා සටහන	වාණිජ බැංකු අන්තිකාරම්හි ආංශික ව්‍යාප්තිය (ආ)			
	රුපියල් බිලියන			
අංශය	2008 අවසානයට (අ₃)	2009 අවසානයට	එකතුවේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2009 අවසානයට	වෙනස % 2009
වෙළෙඳ	396.1	307.7	25.7	-22.3
එයින්: අපනයන	128.1	113.4	9.5	-11.4
ආනයන	121.6	79.1	6.6	-35.0
මූල්‍ය	68.3	48.3	4.0	-29.3
කෘෂිකාර්මික	116.5	129.9	10.8	11.5
කර්මාන්ත (අ₄)	122.7	120.6	10.1	-1.7
සංචාරක	34.3	40.9	3.4	19.3
නිවාස	170.4	167.8	14.0	-1.5
පරිභෝජන	202.6	234.1	19.5	15.6
සේවා	73.8	74.8	6.2	1.4
අනෙකුත්	86.8	75.3	6.3	-13.2
එකතුව	1,271.4	1,199.3	100.0	-5.7

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) අක්වෙරළ බැංකු ඒකක මගින් ලබාදුන් ණය හා අන්තිකාරම් ඇතුළත්ය.

(ආ) අන්තිකාරම්වලට එකතු වෙමින් පවත්නා මුදල් ශීර්ෂයන් හැර ණය, අයිරා හා වට්ටම් කළ බිල්පත් ඇතුළත්ය.

(අ₃) සංයෝධිත

(අ₄) ඉංජිනේරු සහ ගොඩනැගිලි ව්‍යාපාර, කැණීම් සහ ධීවර කර්මාන්ත සඳහා දෙන ලද අන්තිකාරම් ඇතුළත් වේ.

සියයට 22 කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකින් පහළ ගියේය. ප්‍රධාන වශයෙන්, කල්බදු මූල්‍යනය සඳහා දෙන ලද ණය ප්‍රසාරණයෙහි වූ අඩුවීම හේතුවෙන් මූල්‍ය අංශය සඳහා දෙනු ලැබූ ණය ද සියයට 29.3 ක් වැනි ඉහළ අගයකින් පහත වැටිණි. වසර තුළදී, කර්මාන්ත සහ නිවාස යන අංශ වෙත ලබාදුන් ණය ද සුළු වශයෙන් අඩු විය. එසේම, මුළු ණය ලබාදීම් වලින් සියයට 19.5 ක් පමණ වන සහ ණය ලබා ගැනීම් අතුරින් දෙවැනි ස්ථානයේ පවතින පරිභෝජන අරමුණු සඳහා වූ ණය, සියයට 15.5 කින් වර්ධනය විය. පෞද්ගලික අවශ්‍යතා සඳහා ලබාගත් ණය, කල්පවත්නා පාරිභෝගික භාණ්ඩ මිලදී ගැනීම් සඳහා ගත් ණය මෙන්ම උකස් ණය වලින් කොටසක් සහ ණය කාඩ්පත් වලින් ලබාගත් ණයවලින් මෙම අංශය සමන්විත වේ. විශේෂයෙන්ම වසරේ දෙවන භාගයේ සිට කෘෂිකාර්මික, සංචාරක සහ සේවා අංශයන්හි ක්‍රියාකාරකම්වල පැවති ඉහළ වර්ධනයට අනුරූපීව එම අංශය විසින් උපයෝජනය කරන ලද ණයෙහි ද වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි.

රජයට ලබාදෙන ලද ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය 2009 ජූලි දක්වා වර්ධනය වුවද, මූලිකවම මහ බැංකුව සතු රජයේ සුරැකුම්පත්වලින් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් පියවීම හේතුවෙන් 2009 දෙවන භාගයේදී එම ණය ප්‍රමාණය සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටිණි.

රජය විසින් බැංකු අංශයෙන් ලබාගත් ශුද්ධ ණය, 2008 දී වූ රුපියල් බිලියන 208.8 ක වැඩිවීමට සාපේක්ෂව 2009 දී රුපියල් බිලියන 56.5 කින් ඉහළ ගියේය. වාණිජ බැංකුවලින් ලබාගත් ශුද්ධ රාජ්‍ය ණය, 2009 දී රුපියල් බිලියන 164.8 කින් ඉහළ ගියේය. මෙය මූලිකවම වාණිජ බැංකු සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර රුපියල් බිලියන 152.3 කින් ඉහළයාමෙහි ප්‍රතිඵලය විය. කෙසේ වුවද, 2009 දී මහ බැංකුව විසින් සපයා තිබූ ශුද්ධ රාජ්‍ය ණය, රුපියල් බිලියන 108.3 කින් සැලකිය යුතු ලෙස අඩු වීමෙන් වාණිජ බැංකු වලින් ලබාගන්නා ණය ඉහළ යාමෙන් වූ බලපෑම සමනය විය.

2009 දී රාජ්‍ය සංස්ථා වෙත ලබා දුන් ණය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. රාජ්‍ය සංස්ථා මගින් උපයෝජනය කරන ලද ණය, 2008 අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 47 සිට 2009 දෙසැම්බර් වන විට රුපියල් බිලියන 73 දක්වා ඉහළ ගියේය. ලංකා බැංකු වෙත නීතිගත සංස්ථාව විසින් අක්වෙරළ බැංකු ඒකක වෙතින් ලබාගත් ණය පියවීමත් සමග අක්වෙරළ බැංකු ඒකක වලින් වසර තුළදී ලබා දුන් ණය, රුපියල් බිලියන 32 කින් අඩු වූ අතර, රාජ්‍ය සංස්ථාවලට ලබාදුන් මුළු ණය ප්‍රමාණයෙහි වර්ධනයට දේශීය බැංකු ඒකක වෙතින් ලබාදුන් ආයතනවල රුපියල් බිලියන 58 ක් විය. කෙසේ වුවද, වසරේ දෙවන භාගයේදී ලංකා බැංකු වෙත නීතිගත සංස්ථාව විසින් දේශීය බැංකු ඒකක වලින් ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 25 කින් ඉහළ ගියේය. මේ අතර ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය විසින් වාණිජ බැංකුවලින් ලබාගන්නා ලද ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 9 කින් ඉහළ ගිය අතර, ලංකා පොහොර සංස්ථාව සහ කොළඹ වාණිජ පොහොර සමාගම විසින් ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 27 කින් ඉහළ ගියේය.

මූල්‍ය සමීක්ෂණය

ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි (M_{2b}) පෙන්නුම් කරන ලද ප්‍රවණතාවයට අනුකූලව මූල්‍ය සමීක්ෂණය² මගින් මනිනු ලබන පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි (M_4) වර්ධනය ද 2009 වසර තුළදී ක්‍රමයෙන් ඉහළ ගියේය. 2008 අවසානයේදී වාර්තා වූ සියයට 9.5 ක අඩු වර්ධනයට සාපේක්ෂව පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය

2. මූල්‍ය සමීක්ෂණය දැවැන්තව පිළිබඳ වඩාත් පුළුල් මිනුමක් වන අතර, එමගින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු හා මහ බැංකුවට අමතරව බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු හා ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් ආවරණය කරනු ලබයි.

ශීර්ෂය	2008 අවසානයට (අ)	2009 අවසානයට (ආ)	වෙනස			
			2008		2009	
			ප්‍රමාණය	%	ප්‍රමාණය	%
මූල්‍ය සමීක්ෂණය (M ₁)	1,918.7	2,280.0	166.4	9.5	361.3	18.8
නුඩුදුන් සාධක						
ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්	56.2	378.1	-148.5	-72.6	322.0	573.0
ශුද්ධ දේශීය වත්කම්	1,862.5	1,901.8	314.9	20.4	39.4	2.1
දේශීය ණය	2,429.4	2,513.9	334.8	16.0	84.5	3.5
රජයේ ශුද්ධ ණය ගැනීම්	794.6	910.6	229.2	40.5	116.0	14.6
රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දුන් ණය	47.0	73.2	-2.2	-4.4	26.2	55.8
පෞද්ගලික අංශයට දුන් ණය	1,587.8	1,530.1	107.7	7.3	-57.7	-3.6
අනෙකුත් අයිතම් (ශුද්ධ)	-566.9	-612.1	-19.8	-3.6	-45.1	-8.0

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

වර්ධනය 2009 අවසානයේදී සියයට 18.8 දක්වා ඉහළ ගියේය. සමස්ත මුදල් සැපයුමෙහි වර්ධනයෙන් සියයට 89 කට පමණ දායක වූ ශුද්ධ විදේශ වත්කම්වල සැලකිය යුතු ඉහළ යෑම මෙම වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. ශුද්ධ දේශීය වත්කම් පිළිබඳව සැලකීමේදී, 2009 දී පෞද්ගලික අංශයට දුන් ණය අඛණ්ඩව පහත වැටුණු අතර, රජයේ ශුද්ධ ණය ගැනීම් සහ රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දුන් ණය ඉහළ යන ලදී. 2008 අවසානයේදී වාර්තා වූ සියයට 7.3 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව, 2009 අවසානයේදී පෞද්ගලික අංශයට දුන් ණය සියයට 3.6 කින් අඩු විය. කෙසේ වුවද, 2009 දී බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සහ ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් විසින් පෞද්ගලික අංශයට දුන් ණය ප්‍රසාරණය විය. ඒ හේතුවෙන් මූල්‍ය සමීක්ෂණයට අනුව පෞද්ගලික අංශයට දුන් ණයෙහි අඩුවීම, M_{2b} හි පෞද්ගලික අංශයට දුන් ණයෙහි අඩුවීමට වඩා පහළ මට්ටමක පවතී. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවල කාලීන හා ඉතිරිකිරීමේ තැන්පතු 2009 දී වර්ධනය වූ අතර, ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්හි තැන්පතු මෙම බැංකු වෙත විතැන්වීම සහ තැන්පතු ඒකරාශී කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක කරන ලද වැඩසටහන් ඊට හේතු විය. වසර ආරම්භයේදී ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් කිහිපයක් ද්‍රවශීලතා හිඟයන්ට මුහුණපෑම හේතුවෙන් එම ආයතන වෙතින් තැන්පතු ඉවත් කරගැනීම පිළිබඳව කරමින් වසරේ මුල් මාස කිහිපය තුළ ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්හි කාලීන හා ඉතිරිකිරීමේ තැන්පතු පහත වැටිණි. කෙසේ වුවද, මහ බැංකුව විසින් ගන්නා ලද ක්‍රියාමාර්ගයන්හි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් කෙරෙහි වූ මහජන

විශ්වාසය නැවත ගොඩනැගීමත් සමග 2009 දෙවන භාගයේදී මෙම වාතාවරණය යහපත් තත්ත්වයකට පත් විය. වසර තුළදී ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් සතු කෙටිකාලීන හා ඉතිරිකිරීමේ තැන්පතු සියයට 15 කින් වර්ධනය වුවද, එය 2008 හි වාර්තා වූ සියයට 30 ඉක්මවූ ඉහළ වර්ධනය හා සසඳන විට සැලකිය යුතු අඩුවීමකි.

7.4 පොලී අනුපාතික

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික පහත දැරීමත් සමග සමස්ත වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ව්‍යුහය ක්‍රමයෙන් පහත වැටිණි. උද්ධමනයේ පහළ යාමත්, උද්ධමනය සඳහා වූ යහපත් පෙරදැක්මත් හේතුවෙන් මහ බැංකුවට සිය ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික පහත දැමීම ආරම්භ කිරීමට හැකි වූ අතර, එමගින් සමස්ත පොලී අනුපාතික ව්‍යුහයම පහතට ගෙන ඒමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳව වෙළෙඳපොළට සංඥා කරන ලදී. මහ බැංකුව තම මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය ලිහිල් කිරීමට ප්‍රතිචාර දක්වමින් වෙළෙඳපොළ විවිධ අංශයන්හි පොලී අනුපාතික කාල පමාවක් සහිතව වුවද පහත වැටුණි.

මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික

2009 වසර තුළ කෙටිකාලීන මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික අවම උච්චාවචනයන් සහිතව පහළ මට්ටමක පැවතිණි. මහ බැංකුවෙහි පොලී අනුපාතික පදනම් කරගත් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාකාරිත්වයෙහි සඵලබව වර්ධනය කරමින් 2009 මාර්තු මස අගවන විට බර්ත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකය, මහ

7
මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7.6 සංඛ්‍යා සටහන

මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික

වාර්ෂික පොලිය සියයට

	ශ්‍රී.ලං.ම.බැංකු ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අනුපාතිකය	බරිත සාමාන්‍ය ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් වෙන්දේසි අනුපාතිකය	බරිත සාමාන්‍ය ඒකාන්ත මුදල් අනුපාතිකය		ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු අර්පණ අනුපාතිකය	
			කාලච්ඡේදය අග	මාසික සාමාන්‍යය	කාලච්ඡේදය අග	මාසික සාමාන්‍යය
දෙසැ-07	10.50	11.98	24.99	15.40	21.75	15.69
දෙසැ-08	10.50	10.96	14.66	15.13	13.74	15.57
මාර්-09	10.25	-	11.21	12.18	11.29	12.24
ජූනි-09	8.50	9.25	9.52	9.92	9.60	10.04
සැප්-09	8.00	8.48	9.30	9.48	9.40	9.62
දෙසැ-09	7.50	8.24	9.07	9.00	9.03	9.10

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

බැංකුවෙහි ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව තුළට රැගෙන ඒමට හැකිවිය. මුදල් වෙළෙඳපොළ තුළ රුපියල් ද්‍රවශීලතා හිඟයක් පැවති 2009 ජනවාරි සිට මැයි අතර කාල පරිච්ඡේදය තුළ බරිත සාමාන්‍ය ඒකාන්ත මුදල් අනුපාතිකය සියයට 9.58 - 15.54 අතර පුළුල් පරාසයක් තුළ පැවතිණි. කෙසේ නමුත්, 2009 ජූනි මස සිට මුදල් වෙළෙඳපොළෙහි අතිරික්ත රුපියල් ද්‍රවශීලතාවයක් පැවැති බැවින් පොලී අනුපාතික ඉහළ යාම කෙරෙහි වූ පීඩනය අඩු විය. මේ අනුව, 2009 දෙවන භාගය තුළ බරිත සාමාන්‍ය ඒකාන්ත මුදල් අනුපාතිකය ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවේ මධ්‍යයට ආසන්නව බොහෝදුරට තනි අංකයක් ලෙස පැවතිණි. වසරේ දෙවන භාගය වන විට අන්තර් බැංකු වෙළෙඳපොළ තුළ වර්ධනය වූ ද්‍රවශීලතා තත්ත්වය සමග අන්තර් බැංකු රුපියල් ගනුදෙනු සඳහා අර්පණය කරන පොලී අනුපාතිකයන්හි සාමාන්‍ය වන ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු අර්පණ අනුපාතිකය ද තනි අංකයක් දක්වා පහත වැටිණි.

දේශීය වෙළෙඳපොළ තුළ ද්‍රවශීලතා තත්ත්වය වර්ධනය වීමත් සමග වසර තුළදී විවිධ වෙළෙඳපොළ වෙන්දේසි ඵලදා අනුපාතික පහත වැටිණි. වසරේ පළමු භාගය තුළ ප්‍රතිවිකුණුම් වෙන්දේසි පැවතිය ද, වසරේ දෙවන භාගයේදී වෙළෙඳපොළ තුළ රුපියල් ද්‍රවශීලතාව වැඩිවූ බැවින් එය අවශෝෂණය කර ගැනීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. වසරේ දෙවන භාගය තුළ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් වෙන්දේසි නැවත ඇරඹීමත් සමග 2008 වසර අගදී සියයට 10.96 ක් වූ දෛනික විවිධ වෙළෙඳපොළ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් වෙන්දේසි බරිත සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතිකය 2009 වසර අගදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අනුපාතිකය

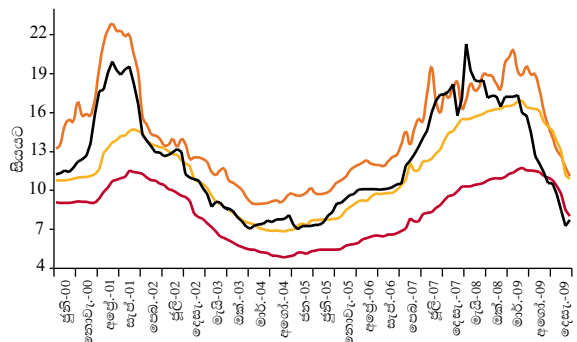
පහත වැටීමට සමගාමීව සියයට 8.24 දක්වා පහත වැටිණි. 2009 ඔක්තෝබර් මාසයේදී මහ බැංකු සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීම නැවත ඇරඹීමත් සමග රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය දිගුකාලීන පදනම මත අවශෝෂණය කර ගැනීමේ අරමුණින් පරිණත කාලය දින 14 සිට දින 30 දක්වා වූ කාලීන වෙන්දේසි පවත්වන ලදී. මෙම නිකුත් පැවති කාල පරිච්ඡේදය තුළ කාලීන වෙන්දේසිනහි බරිත සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතික සියයට 8.10 - 9.62 අතර පරාසයක පැවතිණි. 2009 නොවැම්බර් මාසයේදී වෙළෙඳපොළ තුළ පැවති අතිරික්ත රුපියල් ද්‍රවශීලතා තත්ත්වයට පිළියමක් ලෙස විදේශ විනිමය හුවමාරු ගිවිසුම් හඳුන්වා දෙන ලදී. එ.ජ.ඩොලර් විදේශ විනිමය ලෙස යොදා ගනිමින් 2009 වසරේදී පැවති විකුණුම් - ගැනුම් විදේශ විනිමය හුවමාරු ගිවිසුමහි මිල විනිමය හුවමාරු අංක (swap points) 0.36 - 0.53 අතර පරාසයක පැවතිණි.

තැන්පතු සහ ණය පොලී අනුපාතික

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය වෙනස්වීමට ප්‍රතිචාරයක් වශයෙන් කාල පමාවක් සහිතව වුවද බැංකු පොලී අනුපාතික අඩුවීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. වාණිජ බැංකුවල බරිත සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය 2009 වසර අග වන විට පදනම් අංක 362 කින් සියයට 8.01 දක්වා පහත වැටුණු අතර, බරිත සාමාන්‍ය ස්ථිර තැන්පතු අනුපාතිකය 2009 වසර අගවන විට වඩා වැඩි පරතරයකින්, එනම් පදනම් අංක 600 කින් පමණ, සියයට 10.91 දක්වා පහත වැටිණි.

7.8 රූප සටහන

වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකවල වෙනස්වීම්

— දින 91 භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ඵලදා අනුපාතිකය
 — බරිත සාමාන්‍ය ස්ථිර තැන්පතු අනුපාතිකය
 — මාසික බරිත සාමාන්‍ය පුමුඛ ණය පොලී අනුපාතිකය
 — බරිත සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය

7.7 සංඛ්‍යා සටහන	තැන්පතු සහ ණය පොලී අනුපාතික (අ)	
	වාර්ෂික පොලිය සියයට	
ආයතනය	2008	2009
	අවසානයට	අවසානයට
වාණිජ බැංකු		
තැන්පතු පොලී අනුපාතික		
එක් අවුරුදු ස්ථිර තැන්පතු	8.50-20.25	7.25-19.00
ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	3.0-16.50	1.50-10.50
බරිත සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය	11.63	8.01
බරිත සාමාන්‍ය ස්ථිර තැන්පතු අනුපාතිකය	16.89	10.91
ණය පොලී අනුපාතික		
බරිත සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය අනුපාතිකය	19.17	11.12
බරිත සාමාන්‍ය ණය අනුපාතිකය	20.17	17.41
අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන		
තැන්පතු පොලී අනුපාතික		
ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව		
ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	5.00	5.00
එක් අවුරුදු ස්ථිර තැන්පතු	15.00	9.50
රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුව		
එක් අවුරුදු ස්ථිර තැන්පතු	20.00	10.00
ඩී.එෆ්.සී.සී. බැංකුව		
එක් අවුරුදු ස්ථිර තැන්පතු	18.00	9.50
ණය පොලී අනුපාතික		
ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව (ආ)	19.00-20.00	12.00-15.00
රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුව (ආ)	23.00-24.00	16.50-20.00
ඩී.එෆ්.සී.සී. බැංකුව	22.50-23.00	14.00-16.00
ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය (ආ)	11.00	11.00

(අ) වාණිජ බැංකු සහ තෝරාගත් අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන විසින් සපයන ලද පොලී අනුපාතික මත පදනම් වේ.
(ආ) නිවාස ණය පමණි.

අක්‍රිය ණය පරිමාව වැඩිවීම ණය පොලී අනුපාතික අඩුවීම අධිකාරියටත් කළද, ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අඩුවීම සහ අරමුදල් පිරිවැය අඩුවීම සමග ණය පොලී අනුපාතික ද පහත වැටිණි. 2009 ඔක්තෝබර් මාසයේදී රජය විසින් රාජ්‍ය බැංකු වෙත ඔවුන්ගේ ණය පොලී අනුපාතික අඩු කරන ලෙස කරන ලද ඉල්ලීමත් සමග වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකවල තවදුරටත් පහත බැසීමක් දක්නට ලැබුණි. වාණිජ බැංකු විසින් තම ප්‍රමුඛ ගනුදෙනුකරුවන්ට ණය ලබා දීමේදී අය කරන පොලී අනුපාතිකය වන බරිත සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය අනුපාතිකයද පදනම් අංක 800 කට අධික ප්‍රමාණයකින් 2009 දෙසැම්බර් මස වනවිට සියයට 11.12 දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. රජයට දෙන ලද ණය හැර වාණිජ බැංකුවල සමස්ත ණය කළඹම ඇතුළත් වන බරිත සාමාන්‍ය ණය අනුපාතිකය, 2009 අවසන් කාර්තුව තුළදී සැලකිය යුතු අඩුවීමක් දක්වමින් වසර තුළදී පදනම් අංක 272 කින් සියයට 17.41 දක්වා ක්‍රමයෙන් අඩු විය. ණය ගැනීමේ පිරිවැය අඩුකර පෞද්ගලික අංශය වෙත ණය ලබාදීම දෙධරියවත් කිරීම උදෙසා මහ බැංකුව දරන උත්සාහය පිළිබිඹු

කරමින් දිගුකාලීන ණය දෙන ආයතන විසින් අයකරනු ලබන පොලී අනුපාතිකද සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් අඩු විය. වාණිජ බැංකු විසින් ණය කාඩ්පත් මගින් ගෙවීමට ඇති හිඟ මුදල් සඳහා අයකරනු ලබන දණ්ඩන පොලී අනුපාතිකය, 2009 වසරේදී සියයට 33.6-48.0 ක පරාසයේ පැවතියද, 2010 ජනවාරි මාසයේදී එම දණ්ඩන පොලී අනුපාතිකය අඩු කරන ලදී. මේ අතර, සියලු වාණිජ බැංකුවල 2009 වසරේ පැවති තැන්පතු අනුපාතික උපයෝගී කරගනිමින් ගණනය කරනු ලැබූ 2010 වසර සඳහා වූ නෛතික පොලී අනුපාතිකය සහ වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකය, වසර ආරම්භයේදී පැවති ඉහළ පොලී අනුපාතික පිළිබිඹු කරමින්, සියයට 11.33 ක මට්ටමේ පැවති අතර, එය 2009 වසර සඳහා පැවති අනුපාතිකයට බොහෝදුරට ආසන්න විය.

විදේශ විනිමය තැන්පතු සඳහා වාණිජ බැංකු විසින් ගෙවනු ලබන පොලී අනුපාතික, දියුණු ආර්ථිකයන්හි පහළ පොලී අනුපාතික පරිසරය පිළිබිඹු කරමින් අඩු මට්ටමක පැවතිණි. එ.ජ.ඩොලර් වලින් පවත්වාගෙන යනු ලබන ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු සඳහා ගෙවනු ලබන පොලී අනුපාතික 2008 වසරේ පැවති සියයට 0.2 - 3.9 පරාසය හා සසඳන කළ සියයට 0.1 - 2.3 ක පරාසයක පැවති අතර, එම කාලීන තැන්පතු සඳහා ගෙවනු ලබන පොලී අනුපාතික 2008 වසරේ පැවති සියයට 1.1 - 6.0 ක පරාසය හා සසඳන කළ සියයට 0.2 - 5.6 පරාසයේ පැවතිණි.

රජයේ සුරැකුම්පත් මත ඵලදා අනුපාතික

රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ, මහ බැංකුවෙහි ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික වෙනස්වීමට ඉතා ඉක්මණින් ප්‍රතිචාර දැක්වීය. 2009 වසර තුළදී ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළෙහි භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මත ඵලදා අනුපාතික තියුණු ලෙස පහත වැටිණි. පරිණත කාල පරාස තුනෙහිම භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වල ඵලදා අනුපාතික, 2009 දෙසැම්බර් මාසයේදී මද වශයෙන් ඉහළ ගියද, 2009 නොවැම්බර් මස තෙක් ප්‍රතිගත අංක 10 කින් පමණ පහත වැටුණි. කෙසේ වුවද, මෙම ඉහළයාම, 2009 නොවැම්බර් මස තුළදී දින 91 ක පරිණත කාලයක් සහිත භාණ්ඩාගාර බිල්පත්හි ඵලදා අනුපාතිකය, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අනුපාතිකයටත් වඩා අඩු මට්ටමකට පහළයාම නිවැරදි වීමක් ලෙස දැකිය හැක.

7
මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

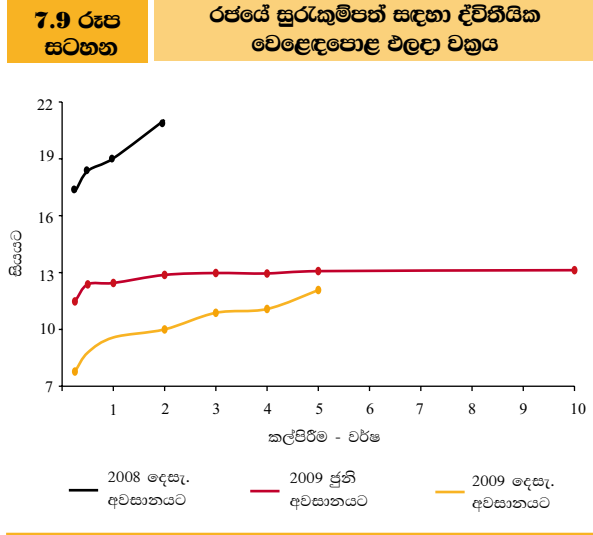
7.8 සංඛ්‍යා සටහන	රජයේ සුරැකුම්පත් ඵලදා අනුපාතික	
	වාර්ෂික පොලිය සියයට	
	2008 දෙසැම්බර් අවසානයට	2009 දෙසැම්බර් අවසානයට
ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ		
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්		
දින 91	17.33	7.73
දින 182	18.57	8.73
දින 364	19.12	9.33
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර		
වර්ෂ 2	20.53	9.55
වර්ෂ 3	20.34	12.83 (අ)
වර්ෂ 4	19.60	9.78
රුපියල් ණය	18.40	14.00
ද්විතියික වෙළෙඳපොළ		
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්		
දින 91	-	7.78
දින 182	18.36	8.78
දින 364	19.03	9.58
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර		
වර්ෂ 2	21.06	10.00
වර්ෂ 3	-	10.88
වර්ෂ 4	-	11.08

(අ) වර්ෂ 3 ක පරිණත කාලයකින් යුත් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන අවසාන වෙන්දේසිය පවත්වන ලද්දේ 2009 ජූලි මසදී ය.

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ආයෝජන වාතාවරණයේ සිදු වූ සැලකිය යුතු වර්ධනය පිළිබිඹු කරමින් දිගුකාලීන පරිණත කාලයක් සහිත රජයේ සුරැකුම්පත් ඵලදා අනුපාතික ද පහළ යාමේ ප්‍රවණතාවයක් පිළිබිඹු කරන ලදී. වසර තුළදී භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඵලදා අනුපාතික සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් අඩු වූ අතර, එමගින් දිගුකාලීන බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමට ඉඩ සැලසිණි. වසර 2 ක පරිණත කාලයක් සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඵලදා අනුපාතික, 2008 අග පැවති සියයට 20.53 සිට 2009 අග වන විට සියයට 9.55 ක් වූ තනි අගයක් කරා පහත වැටුණු අතර, අනෙක් පරිණත කාල සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ද මේ හා සමාන ප්‍රවණතාවක් පෙන්නුම් කරන ලදී.

වසර තුළදී රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා ද්විතියික වෙළෙඳපොළෙහි ඵලදා වක්‍රය පහත බසින ලද අතර, එය දිගුකාලීන පරිණත කාල දක්වා පැතිරිණි. උද්ධමනය සඳහා වූ යහපත් පෙර දැක්ම මගින් වර්ධනය වූ වෙළෙඳපොළ විශ්වාසනීයත්වය මෙන්ම වඩා යහපත් සාර්ව ආර්ථික පරිසරය, වසර තුළ ඵලදා වක්‍රය පහතට විතැන් වීම තුළින් පිළිබිඹු විය. 2008 අවසානය වන විට වසර 2-3 ක පරිණත කාලයක් සහිත බැඳුම්කර

වලට පමණක් සීමා වූ ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ තුළ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත්, 2009 වන විට පරිණත කාලය වසර 10ක් වන බැඳුම්කර දක්වා පැතිරෙමින් ඵලදා වක්‍රය දීර්ඝ විය. 2008 අවසානය වන විට පැවති වසර 2 ක පමණ පරිණත කාලයක් සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා සසඳන විට, 2009 අවසානය වන විට වඩා අඩු ඵලදා අනුපාතික මෙන්ම වසර 5 ක් වැනි දිගුකාලීන පරිණත කාලයක් දක්වා වූ බැඳුම්කර පැවතිණි.

සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් මත ඵලදා අනුපාතික

සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් සඳහා අදාළ පොලී අනුපාතිකද වසරේ දෙවන භාගය තුළ පහත වැටිණි. වසර පුරා නිකුත් කරන ලද මාස 3 කට වඩා අඩු පරිණත කාලයක් සහිත වාණිජ පත්‍රිකා වලට අදාළ පොලී අනුපාතික, සමස්ත වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික සහ සමාන ප්‍රවණතාවයක් දක්වමින් පහත වැටිණි. වාණිජ පත්‍රිකා මත පොලී අනුපාතික, 2008 වසරේ පැවති සියයට 18.25 - 27.00 ක පරාසය හා සසඳන කල 2009 වසරේ අග භාගය වන විට වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික පහළ මට්ටමක පැවතීම හේතුවෙන්, සියයට 9.52 - 28.00 ක පුළුල් පරාසයක පැවතිණි.

7.5 අනාගත වර්ධනයන්, අභියෝග සහ ඉදිරි දැක්ම

ගෝලීය ආර්ථිකය ක්‍රමිකව යථා තත්ත්වයට පත්වීම සහ භාණ්ඩ මිල ගණන් ඉහළ යෑම සඳහා පවතින පීඩනය හේතුවෙන් උද්ධමනාත්මක පීඩන ගොඩනැගෙමින් පවතී. ඇතැම් රටවල ඉහළ නගිමින්

පවතින උද්ධමනය හේතුවෙන් ගෝලීය මූල්‍ය සහ ආර්ථික අර්බුදය උච්චාවස්ථාවට පත් මොහොතේ අනුගමනය කරන ලද ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්තිවලින් ඉවත්ව දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයකට යොමුවීම සඳහා මුදල් අධිකාරීන් මත කිසියම් බලපෑමක් ඇති වෙමින් තිබේ. දේශීය ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම, උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල ශීඝ්‍ර ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු මෙන්ම ජාත්‍යන්තර භාණ්ඩ මිල ගණන්, විශේෂයෙන් බොරතෙල් මිල ගණන්, ඉහළ යෑම යනාදිය හේතුවෙන් 2010 වසර තුළ දී දේශීය වශයෙන් උද්ධමනාත්මක පීඩන ඇති වනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. කෙසේ වුවද, විශේෂයෙන් උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල ඉහළ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනය හේතුවෙන් සැපයුම් පාර්ශ්වයේ සිදුවන වර්ධනයන් මෙන්ම නිසි ඉල්ලුම් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති තුළින් දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි උද්ධමනාත්මක පීඩන මැඩ පැවැත්වෙනු ඇත.

උද්ධමනය හිතකර මට්ටමක පවත්වා ගන්නා අතරතුර ආර්ථිකය ඉහළ වර්ධන තලයක පවත්වා ගැනීමේ අරමුණු සහිතව, මැදිකාලීන සාර්ව ආර්ථික රාමුවක් යටතේ 2010 සඳහා වන මුදල් වැඩසටහන සකස් කොට ඇත. මුදල් සමස්තයන්, නාමික දළ දේශීය නිෂ්පාදනයෙහි අපේක්ෂිත වර්ධනයට අනුරූපී අගයකින් වර්ධනය වනු ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇති අතර, ආර්ථිකයේ සුමට ක්‍රියාකාරීත්වයට පහසුකම් සැලසීම සඳහා එය ප්‍රමාණවත් වනු ඇත. එමෙන්ම, දේශීය ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමට අවශ්‍ය පසුබිම සකසමින් පෞද්ගලික අංශය විසින් ලබාගනු ලබන ණය ඉහළ යනු ඇතැයි 2010 සඳහා වන මුදල් වැඩසටහන තුළින් අපේක්ෂා කරයි. 2010 වසර තුළ දී අපේක්ෂා කෙරෙන ඉහළ විදේශ විනිමය ලැබීම් තුළින් ගෙවුම් ශේෂ අතිරික්තයක් ජනිත වනු ඇති අතර, රාජ්‍ය අංශයේ ණය ගැනීම් සීමා වනු ඇතැයි අපේක්ෂිත ය. කෙසේ වුවද, රජය හෝ රාජ්‍ය සංස්ථා විසින් අපේක්ෂිත මට්ටම අහිබවා ණය ලබාගැනීම තුළින්, මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී, විශේෂයෙන් මුදල් හා ණය සමස්ත ඉලක්කගත මට්ටමේ පවත්වා ගැනීම සහ උද්ධමනය අපේක්ෂිත මට්ටමක පවත්වා ගැනීම මත දැඩි අභියෝගයක් ඇති කෙරේ.

ප්‍රධාන වශයෙන්, පෞද්ගලික අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය තුළින් ආර්ථිකයේ වර්ධන ප්‍රවණතාව ඉහළ නැංවීම සඳහා දැනට පවත්නා අඩු පොලී

අනුපාතික පරිසරය විසින් පහසුකම් සලසනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. අඩු පොලී අනුපාතික පැවතිය ද, ණය සඳහා පවතින අඩු ඉල්ලුම සහ ණය ලබා දීමේ දී මූල්‍ය ආයතන විසින් අනුගමනය කරන සුපරීක්ෂාකාරී පිළිවෙත හේතුවෙන් පෞද්ගලික අංශය වෙත සැපයෙන ණය ප්‍රමාණය අඩු මට්ටමක පවතී. මෙම තත්ත්වය තුළ, දැනට පවතින අඩු පොලී අනුපාතික පරිසරයෙහි ප්‍රතිලාභ ලබමින් අලුත් සහ ඵලදායී ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල නියැලීමට ආර්ථිකයේ පවත්නා මූල්‍ය සම්පත් උපයෝජනය කිරීම සඳහා පෞද්ගලික අංශය දිරිමත් කෙරේ. ඒ අතරම, ණයවල ගුණාත්මක බව රැකගන්නා අතරතුර සාධාරණ පොලී අනුපාතික යටතේ මූල්‍ය සම්පත් ලබා ගැනීම සඳහා අවකාශ සලසමින් මූල්‍ය ආයතන විසින් ද පෞද්ගලික අංශය යථා තත්ත්වයට පත්කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පහසුකම් සපයනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. පෞද්ගලික අංශයට සපයනු ලබන ණය ප්‍රමාණය ඉහළ නැංවීම සඳහා ණය ලබා දීමට ආධාර කරන යටිතල පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. වර්තමානයේ ණය දීමිවලින් විශාල ප්‍රමාණයක් නිශ්චල දේපළ ඇප ලෙස තබා ගනිමින් සිදු කරනු ලබයි. කෙසේ වුවද, මෙවන් ඇප නොමැති අවස්ථාවන්හිදී වංචල වත්කම් ලේඛනයක් ඇති කිරීම තුළින් ඇප ලෙස වංචල වත්කම් ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාව සැලසෙනු ඇත. තවද, මූල්‍ය ආයතන වෙතින් ණය ලබා ගැනීමට පෞද්ගලික අංශයට ඇති අවකාශ වර්ධනය කිරීම සඳහා ගැටළුවලට මුහුණ පා ඇති ආයතන සම්බන්ධව කටයුතු කිරීමට යාන්ත්‍රණයක් ඇති කිරීම සහ කාර්යක්ෂමව ආයතන ඇවර කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග වර්ධනය කිරීමද අවශ්‍ය වේ.

මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2010 වසරේ දී ද අඛණ්ඩව කටයුතු කරනු ඇත. ආර්ථිකයේ යටිතල උද්ධමන පීඩන නිසි පරිදි හඳුනා ගැනීමේ අරමුණු ඇතිව 2010 දී නව මූලික උද්ධමන මිනුමක් හඳුන්වාදීමට අපේක්ෂිතය. මෙම මූලික උද්ධමන මිනුම ගණනය කොට ඇත්තේ “නැවුම් ආහාර, සහල්, පොල්, බලශක්ති සහ ප්‍රවාහන” යන අයිතම මතුපිට උද්ධමනයෙන් බැහැර කිරීමෙනි. මෙම නව මිනුම ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ගණනය කරනු ඇති අතර, කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය සංශෝධනය කිරීමත් සමග 2010 වසරේ සිට එය ප්‍රසිද්ධ කෙරෙනු ඇත. ඊට අමතරව, මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී අපේක්ෂිත උද්ධමනය ගණනය කිරීමේ සහ තක්සේරු කිරීමේ වැදගත්කම සලකා 2010 වසර තුළ දී ද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව උද්ධමන අපේක්ෂා පිළිබඳ සමීක්ෂණ

7

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

අඛණ්ඩව සිදු කරනු ඇති අතර, සමීක්ෂණ ක්‍රමවේදය වැඩි දියුණු කිරීමටත්, ආවරණය පුළුල් කිරීමටත් කටයුතු කරනු ඇත. ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්ගේ අරමුණු සහ මහජනතාවගේ අපේක්ෂා අතර අනුරූපීතාවයක් පවත්වා ගැනීමේ දී සන්නිවේදනය වැදගත් භූමිකාවක් ඉටු කරන හෙයින් සිය මුදල් ප්‍රතිපත්ති සන්නිවේදන උපායමාර්ග තව දුරටත් ශක්තිමත් කිරීමට මහ බැංකුව කටයුතු කරනු ඇත.

සඵල මුදල් ප්‍රතිපත්ති සම්ප්‍රේෂණයක් සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් වන මූල්‍ය පද්ධතිය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා මහ බැංකුව අඛණ්ඩව ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කරනු ඇත. ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයේ අත්දැකීම්වලින්

පෙන්වා දෙනු ලබන්නේ මූල්‍ය සහ ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළවල සිදුවන සංවර්ධනයන් නොතකා හරිමින් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය හුදෙකලාව ක්‍රියාත්මක කළ නොහැකි බවයි. මිල හා ආර්ථික ස්ථායීතාව පමණක් නොව මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව ද මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී සැලකිය යුතු වේ. ඒ අනුව, අනාගතයේදී මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී සාර්ව ආර්ථික විචල්‍ය පමණක් නොව, මූල්‍ය පද්ධතිවල යහපත් තත්ත්වය හා ස්ථායීතාව ද මනිනු ලබන සාර්ව විචක්ෂණ දර්ශක රැසක් පිළිබඳව ද අවධානය යොමු කිරීමට මහ බැංකුව අපේක්ෂා කරයි.